

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי החברה
בית הספר למדיניות ציבורית

ארגוני טרור סמי מדינתיים

ארגוני טרור "סמי מדינתיים" ומאפייני פעילותם האלימה

עבודת גמר למשלים למחקר במדיניות ציבורית
מנחה: ד"ר רענן סוליציאנו-קין

מגיש: נמרוד צוקרט
ינואר 2017

תוכן עניינים

1.	מבוא	3
2.	סקירת ספרות על הסוגיה הנחקרת	5
3.	מבנה דעת והשערות	9
4.	שיטת המחקר	11
5.	תוצאות וממצאים	18
6.	דיון כללי ומסקנות	25
7.	קשיים ופערים במחקר הנוכחי	29
8.	סיכום והמלצות למחקרי המשך	31
9.	רשימת מקורות	32
10.	נספחים	36
א.	סקירה אודות הארגונים הסמי מדינתיים	37
ב.	רשימת הארגונים העשירים בעולם לפי Forbes	45
ג.	רשימת המדינות שלא נכנסה למחקר זה	46
ד.	דוגמא לבסיס נתונים עם רבעונים	47
ה.	רשימת ארגוני הטרור הקלאסיים שנכללו במחקר	48

פרק 1 – מבוא:

בשנים האחרונות אנו עדים למקרים רבים בהם ארגוני טרור משתלטים על שטח ועל אזרחים, ולצד פעילותם האלימה מקיימים מנגנוני משילות ומספקים שירותים לתושבים כפי שעושות מדינות. הדבר בא לידי ביטוי בהתבססות של חיזבאללה בדרום לבנון לאחר נסיגת צה"ל בתחילת שנות ה-2000, בהשתלטות חמאס על רצועת עזה ב-2006, בהשתלטות אל-שבאב על חלקים מסומליה ב-2009, השתלטות קיצוניים הו"תים על חלקים בצפון תימן ב-2012, ארגון המדינה האסלאמית שהפך לדאעש והשתלט על שטחים נרחבים בסוריה ועיראק החל מ-2013, ועוד. לא מדובר באירועים תקדימיים. כבר בשנות ה-80 של המאה הקודמת קיים ארגון הטרור הקולומביאני FARC שליטה על שטח ואזרחים. עם זאת, מדובר בתופעה שצברה תאוצה משמעותית בשני העשורים האחרונים.

האם לעובדה שארגון טרור שולט על שטח ומקיים מנגנוני משילות ישנה השפעה על פעילותו האלימה? האם למשל ארגון שכזה מוציא לפועל פיגועים בתדירות שונה בהשוואה לתדירות הפיגועים טרם השתלטות על שטח? האם פעילותו קטלנית יותר? או שמא אילוציו ומחויבותו מסיטים את הקשב שלו למשילות, על חשבון פעילותו האלימה? (כדוגמא אפשרית אחת מתוך השפעות פוטנציאליות רבות). תופעה זו, של השתלטות מתמשכת של ארגוני טרור על שטח ואזרחים, לא הוגדרה בספרות האקדמית, ולא זכתה לטיפולוגיה משלה. מחקרים מעטים עסקו בארגוני טרור אשר מלבד פעילותם האלימה עושים גם צביון נוסף: פוליטי, משילותי, או חברתי. ייחודו של המחקר הנוכחי הוא בהרחבת המסגרת התיאורטית הקיימת באמצעות סיווגם של ארגוני טרור שהשתלטו על שטח ואזרחים והגדרתם כארגונים "סמי מדינתיים". אך תרומתו המרכזית היא בביסוס אמפירי ראשוני לכך שלפעילותם האלימה של ארגוני טרור סמי מדינתיים ישנם מאפיינים מובחנים.

במסגרת המחקר אותרו שמונה ארגוני טרור שעומדים בהגדרה של ארגון טרור סמי מדינתי, ולמעלה מ-700 ארגוני טרור "קלאסיים" (שאינם סמי מדינתיים) שמהווים מעין קבוצת ביקורת, ואשר פועלים באותם אזורים גיאוגרפים ובתקופות מקבילות לארגונים הסמי מדינתיים. באמצעות בסיס נתונים GTD של אוניברסיטת מרילנד¹ ובו מידע על כלל פעילותם האלימה של ארגוני הטרור בעולם החל מ-1970 ועד 2015, בוצעו ניתוחים סטטיסטיים והשוואות שאפשרו להגיע למסקנות ולענות על שאלות המחקר.

¹ <https://www.start.umd.edu/gtd>

ממצאי המחקר מצביעים על כך שארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פעילות אלימה בתדירות גבוהה יותר מארגוני טרור קלאסיים; שכלל, פיגועי ארגוני טרור סמי מדינתיים אינם בהכרח יותר אפקטיביים מאלה של ארגון טרור קלאסי במונחים של מספר האזרחים ההרוגים בפיגוע בודד; שהפעלת כוח האדם הקרבי בארגונים סמי מדינתיים יעילה יותר (במונחים של מספר האזרחים ההרוגים לכל מחבל הרוג); ושהנזק המצרפי שמייצרים ארגוני טרור סמי מדינתיים גדול יותר מהנזק המצרפי שמייצרים ארגוני טרור קלאסיים (במונחים של מספר קורבנות מצטבר). עוד מצא המחקר, שלארגוני טרור סמי מדינתיים ישנה נטייה מוגברת קלה לתקיפת מטרות מדינתיות בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים.

המחקר אינו טוען שמאפיינים מובחנים אלה הנם בהכרח תוצאה של השתלטות ארגון הטרור על שטח ואזרחים, אלא מוצא ומספק הוכחות לכך שמאפיינים מובחנים אלה אכן מתקיימים. מדובר בהעמקת ההיכרות הקיימת עם קבוצת ארגוני טרור שכפי שנראה בהמשך הנה מהקטלניות ומהמסוכנות בעולם, ואשר להיכרות עמה ישנה חשיבות לעוסקים בחקר ודרכי ההתמודדות עם ארגוני טרור - באקדמיה ובארגונים ממשלתיים.

פרק 2 - סקירת ספרות על הסוגיה הנחקרת:

הגדרת טרור וסוגים שונים של ארגוני טרור -

טרור וארגוני טרור אינם תופעה חדשה. עם זאת, תחום חקר הטרור הוא תחום מתפתח, הכולל אתגרים תאורטיים ואמפיריים רבים. הדבר נובע ממגוון סיבות: מדובר בנושא שרמת העניין בו גברה רק בעשורים האחרונים, ולכן ישנו מיעוט יחסי של מחקרים קודמים שעליהם ניתן "להישען" (Slake 2004); קושי לייצר הגדרה חד ערכית ל"תופעת הטרור" (דאגלס 2014); וגורמים רבים הקשורים באפיון "השחקנים" בתחום הטרור (גנור 2008). כך למשל, ישנם ארגונים שבעיני חלק מהעולם נתפשים כלוחמי חופש או כארגון צבאי לגיטימי, בעוד חלק אחר בעולם יגדירם כארגוני טרור (Emmanuel 2007).

לקואר מגדיר "טרור" כשימוש מכון באלימות, כנגד אזרחים או גורמים שאינם לוחמים, על מנת להשיג מטרה פוליטית כלשהי (Laqueur 1987). ישנן הגדרות נוספות למושג טרור, אך רובן דומות להגדרה של לקואר (Gerwehr & Hubbard 2006). הבדל משמעותי בין טרור לבין פעולה צבאית טמון במשמעות הפעולה: טרור מתרחש על "במה" עם קהל יעד, אינו בהכרח בעל "ערך צבאי", ונועד בעיקר להעביר מסר לקהל יעד ספציפי (Rubin & Frieland 1986).

ארגוני טרור רבים נבדלים במאפייניהם. אך האם קיימת טיפולוגיה מוגדרת לארגוני טרור? האם ניתן לסווג ארגוני טרור באופן משמעותי? מדובר בשאלה חשובה לאור ההנחה שסיווג ארגוני טרור לקבוצות שונות ומובחנות יאפשר הבנה טובה יותר שלהם – בהתייחס למוטיבציות, יכולות, צרכים, ודפוסי פעולה שונים – וכן פיתוח אסטרטגיות התמודדות המותאמות לסוג הספציפי של ארגון הטרור. גנור (2008) מבחין בין ארגוני טרור שונים על בסיס פרמטרים כגון: גודל הארגון, מידת התמיכה הציבורית לה הוא זוכה, מצבו הכלכלי ורמת שליטתו על שטח שבו מקיים שלטון אוטונומי. דרך אחרת להבחין בין ארגוני טרור מתייחסת לאופן שבו הם חדלים להתקיים. קרונין שחקרה לעומק מקרים רבים של ארגוני טרור שהגיעו לסוף דרכם, מצאה במחקרה שבע דרכים שונות שמביאות ארגוני טרור לסופם: מות המנהיג, כישלון בהעברת אידיאולוגיה לדורות ההמשך, מימוש יעדי הארגון, מעבר לתנועה פוליטית לגיטימית, איבוד לגיטימציה ציבורית, דיכוי, ומעבר הארגון לתצורות אחרות, כגון השתלטות על שטח (Cronin 2006).

מהו ארגון טרור סמי-מדינתי?

הסעיף האחרון במחקרה של קרונין (2006), עוסק כאמור באופן שבו ארגוני טרור "עוברים לתצורה אחרת כגון השתלטות על שטח". מדובר בתופעה שצוברת תאוצה בשני העשורים האחרונים. אנו עדים למספר הולך וגדל של ארגוני טרור שלצד השימוש בטרור ככלי דומיננטי להשגת יעדיהם, שולטים על שטח ואזרחים ומקיימים מנגנוני משילות כגון שרותי רווחה, חינוך, תחזוקת תשתיות, גביית מיסים וכו'. כאשר סוקרים את ההגדרות הקיימות של מדינה, עולה השאלה: מה מבדיל ארגונים אלה ממדינה? מייקל מאן מתייחס לשני המישורים שעל פיהם ניתן להגדיר מדינה, הפונקציונלי והמוסדי, ונשאר נאמן להגדרה של וובר (1968): (א) מערך מובחן של מוסדות; (ב) המופעלים על ידי ישות מרכזית; (ג) הפועלים באזורים מובחנים טריטוריאליים; (ד) ואשר מפעילים סמכות, חוקים וכוח פיזי לאכיפתם (Mann 1984). הגדרה זו יכולה לתאר גם חלק מארגוני הטרור שכאמור שולטים על שטח ואזרחים כגון: חיזבאללה בלבנון וחמאס ברצועת עזה. כלומר ניתן לומר שארגונים אלה, על אף שלא זכו להכרה דה יורה במעמד כמדינה, עונים על הגדרת המדינה דה פקטו. ולצורך מחקר זה נגדירים כארגונים "סמי מדינתיים" (Semi-State). באופן יותר ספציפי – מחקר זה יגדיר ארגון טרור כסמי מדינתי באם הארגון משתייך לקבוצת ארגוני הטרור שבבסיס הנתונים של אוניברסיטת מרילנד (GTD Global Terrorism Database)² ובאם מקיים את ההגדרות לעיל של מייקל מאן (Mann 1984), קרי: בעל מערך מובחן של מוסדות שמופעלים על ידי ישות מרכזית; שולט על שטח ומקיים מנגנוני משילות על פי החלטותיו - גביית מיסים, חוק ומשפט וכו'. כדוגמאות נוספות לארגונים סמי-מדינתיים ניתן למנות את טליבן באפגניסטן, אל-שבאב בסומליה, וארגון FARC בקולומביה. ארגוני טרור שאינם שולטים על שטח ואזרחים יוגדרו במחקר זה כארגוני טרור "קלאסיים", כגון ג'יהאד אסלאמי פלסטיני (JIP), המחתרת האירית (RIRA) או המחתרת הבסקית (ETA).

הספרות המחקרית אודות ארגוני טרור השולטים על שטח, ובעלי זהות מעין-מדינתית

גנור (2008) מתייחס ליתרונות ולחסרונות של שליטה על שטח עבור ארגוני הטרור. בצד היתרונות הוא מונה פיתוח תשתיות צבאיות ומחנות אימונים, אחסון נשק, וגיוס והכשרת כוח אדם; בצד החסרונות גנור מצביע על פגיעות שנובעות מהיותו של הארגון מטרה מוגדרת בעלת כתובת ברורה להתקפה, ומחויבתו של הארגון לאזרחים שגרים בשטח. אנגלנד ורודלף (2008), בספרם "מטרור לפוליטיקה", מחפשים את המכנה המשותף לארגוני טרור שמקיימים במקביל לעיסוקם בטרור גם תנועה פוליטית, ובחלק מהמקרים אף המירו את פעילותם לפעילות פוליטית. החוקרים מנסים להסביר את האבולוציה של חלק מארגוני הטרור לתנועות פוליטיות, בדגש על כאלה שהצליחו לזכות בכיסאות בפרלמנט שבמדינתם. במסגרת מחקרם,

² <https://www.start.umd.edu/gtd>

התייחסו החוקרים לרבים מארגוני הטרור הכלולים במחקר זה כסמי מדינתיים, כגון: חמאס, FARC וחזבאללה. הדבר נובע מכך שבחלק גדול מהמקרים, ארגונים אשר מושלים על שטח ואזרחים, מקיימים גם פעילות פוליטית, בדרך כלל באמצעות מנגנון ממשל מוגדר וסדור. מאידך, ישנן דוגמאות רבות לארגוני טרור שקיימו פעילות פוליטית, אך שאינם שולטים על שטח ואזרחים כגון המחתרת האירית (IRA), המחתרת הבסקית (ETA) וארגונו של נלסון מנדלה בדרום אפריקה (ANC). כך שבמובן מסוים קבוצת הארגונים הסמי-מדינתיים מוכלת, לפחות בחלקה, בקבוצת ארגוני הטרור שמקיימים פעילות פוליטית. אנגלנד ורודולף מוצאים שהמכנה המשותף של ארגוני טרור שתנועתם הפוליטית הצליחה לחדור לפרלמנט בא לידי ביטוי באידאולוגיה של הארגון, במבנה הארגון, ובלגיטימציה הפנימית לה הוא זוכה. לגיטימציה זו, מושפעת מאוד מהפיגועים שמבצע הארגון. כך למשל חמאס משתמש ברעיון "ההתנגדות" ובמימוש פיגועים על מנת לזכות באהדת האוכלוסייה הפלסטינית (Mishal & Sela 2006). מכאן שניתן להניח שמידת מעורבותו של ארגון טרור בפוליטיקה עשויה להשפיע על מאפייני פעילותו האלימה.

העיסוק בארגונים אלימים בעלי זהויות מעיין-מדינתית, בא לידי ביטוי גם במחקרה של כרמית ולנסי (2014) שמציעה לאמץ את המושג: "שחקנים היברידיים אלימים", ולעגנו בטיפולוגיה רחבה יותר לסיווג ארגונים אלימים. "שחקן היברידי אלים" הנו שחקן שאינו מוגדר כמדינה, אך שמשלב זהויות מהעולם המדינתי ופועל באופן סימולטני בזירות שונות (צבאית, פוליטית, חברתית, קרימינלית). ולנסי חוקרת כמקרי בוחן את חמאס, חזבאללה ו-FARC הקולומביאני, היות והם מנהלים מערכת ענפה של תשתיות ציבוריות, שירותי סעד וחינוך; מפגינים יכולות צבאיות מתקדמות ומשתלבים במוסדות פוליטיים. ולנסי מראה כיצד מאפיינים אלו מעצבים התנהגות שונה מזו של שחקנים לא-מדינתיים אלימים (ארגוני טרור) אחרים. בשונה מהמחקר הנוכחי, שמבקש להתמקד בקשר שיש בין עובדת היותו של ארגון טרור כלשהו מושל בשטח ואזרחים לבין מאפייני פעילותו האלימה, ולנסי מתייחסת לסוגיית המשילות כעוד פרמטר שהנו שווה משקל בהשפעתו למספר פרמטרים נוספים שמייצרים "היברידיות" (כגון: מעורבות פוליטית, חברתית, לגיטימציה בינלאומית ועוד). לכן, דאעש למשל, שבמחקר הנוכחי יוגדר כ"סמי מדינתי", מקבל "בסולם ההיברידיות" של ולנסי ציון נמוך יחסית. ציון ההיברידיות של דאעש לפי ולנסי קרוב יותר לארגון טרור "קלאסי" כדוגמת הג'יהאד האיסלאמי מאשר לחזבאללה. חשוב להדגיש, מהותית וטרמינולוגית, שבמחקר זה אנו מבקשים להתמקד בארגונים אשר שולטים על שטח ואזרחים ללא תלות במאפיינים נוספים. זאת, משום שכפי שנראה בהמשך, שליטה ומשילות על שטח ואזרחים מהווים תנאי מספיק להשתייכות לקבוצת הארגונים הסמי מדינתיים שלפעילותם האלימה מאפיינים מובחנים.

למיטב ידיעתנו, לא קיימת הגדרה מוסכמת לארגון טרור סמי מדינתי ותופעה זו טרם נחקרה לעומקה. ניתן לומר באופן כללי, שישנה התייחסות מועטה לארגוני טרור אשר מקיימים זהויות נוספות מעבר לזהותם כארגון טרור, והספרות האקדמית נוטה לזהותם בכללותם באופן קטגורי ופשוט כ"ארגוני טרור" (ולנסי 2015). גם חוקרים שהתייחסו לקיומם של ארגוני טרור עם מגוון זהויות (כדוגמת ההגדרה של ארגונים היברידיים אלימים, שמציעה ולנסי), כמעט ולא התעמקו עד כה בהשפעה שיש למרכיב של שליטה על שטח ואזרחים על מאפייני הפעילות האלימה של הארגון.

כמו כן, המחקרים שתוארו לעיל הנם מחקרים איכותניים בעיקרם. ניתן להצביע על מחסור במחקרים כמותיים בתחום זה, אשר מושתתים על הסקה אמפיריות (Dixit & Stump 2016). מחקר כמותי הנשען על בסיס נתונים ביחס לארגונים ולדפוסי פעילותם האלימה, עשוי לייצר תובנות אמפיריות באשר למאפייני הפעילות האלימה של ארגונים סמי-מדינתיים.

המחקר הנוכחי מבקש לסווג את קבוצת ארגוני הטרור שהשתלטו על שטח ואזרחים, להגדירם היטב כארגונים "סמי מדינתיים", ולספק הוכחות אמפיריות להשפעה שיש לדבר על מאפייני פעילותם האלימה. מדובר בסוגיות שעשויות להיות בעלות תרומה אקדמית ומקצועית. במישור האקדמי מחקר מוצלח ירחיב את המסגרת התיאורטית הקיימת תוך מתן הגדרה ברורה ומאפיינים מוכחים לקבוצת הארגונים הסמי מדינתיים, יאפשר לחקור את התופעה לעומקה ויעמוד על הקשר שבין מאפייני ארגונים אלה לבין פעילותם. בהיבט המקצועי – המחקר עשוי להיות בעל ערך למקבלי החלטות וקובעי מדיניות היות ויגדיר היטב את ההשפעה שיש להיותו של ארגון טרור, ארגון סמי מדינתי. הדבר ישפר את ההיכרות עם קבוצת ארגוני טרור מהמסוכנות ביותר³ בקרב ארגוני הטרור, להבינה טוב יותר ולקבוע אסטרטגיות התמודדות וניהול סיכונים מדויקים יותר.

³ תימוכין לכך יינתן בהמשך בפרק התוצאות

פרק 3 - מבנה דעת והשערות:

שאלת המחקר שעליה חותר מחקר זה לענות הנה: האם לפעילותם האלימה של ארגוני טרור "סמי מדינתיים" ישנם מאפיינים מובחנים?

הספרות הקיימת לא ייחדה הגדרה ספציפית לארגוני טרור סמי מדינתיים, ולא התייחסה כמעט בכלל להשפעה שיש לעצם היותו של ארגון סמי מדינתי, על מאפייני פעילותו האלימה. ניתן לייחס חסך זה לעובדה שמדובר בתופעה שהתעצמה בעיקר בשני העשורים האחרונים. יחד עם זאת, בהינתן הנחות מסוימות על תכונותיו של ארגון טרור סמי מדינתי, המחקרים הקיימים מאפשרים לשער כי לעובדת היותו של הארגון סמי מדינתי תהיה השפעה על מאפייני פיגועיו, בדגש על תדירות הפיגועים וקטלניותם.

כך למשל ובאופן כללי, ארגוני טרור סמי מדינתיים הנם גדולים יחסית (כפי שניתן לראות בנספח). במחקר קודם נמצא שקיים קשר חיובי בין גודלו של ארגון טרור (הנמדד במספר הפעילים), לבין תדירות הפיגועים שמוציא אל הפועל. החוקרים מצאו שכל שארגון טרור הנו גדול יותר, כך הוא מבצע פיגועים בתדירות גבוהה יותר (Clauset & Gleditsch 2012).

בהסתמך על המחקרים והנתונים לעיל, השערתנו הראשונה היא שארגון טרור סמי מדינתי יבצע פיגועים בתדירות גבוהה יותר בהשוואה לארגון טרור קלאסי.

סביר להניח שיכולתם של ארגוני טרור סמי מדינתיים להסתמך על מקורות כלכליים עצמאיים ולגבות מיסים מחזקת אותם כלכלית. ואכן, בתחקיר שביצע מגזין פורבס (Forbes 2014), לצורך דירוג עשרת ארגוני הטרור "העשירים" בעולם⁴ - שבעה מתוך עשרת הארגונים העשירים בעולם הנם סמי מדינתיים על פי ההגדרה של מחקר זה. סגל (Siegel 2007) מראה באמצעות שימוש במודלים מתורת המשחקים את ההשפעה הפוטנציאלית של פגיעה במצבו הכלכלי של ארגון על "קטלניות" פעילותו האלימה (הקטלניות נמדדת במספר הקורבנות ההרוגים לפיגוע). סגל אינו מספק תימוכין לקשר ישיר בין מצב כלכלי ירוד לבין עוצמת פיגועים חלשה, אך ממחיש תוך שימוש בתורת המשחקים שעד רמה מסוימת, פגיעה במצבו הכלכלי של ארגון טרור עלולה שלא להשפיע עליו ואף להחמיר את המוטיבציה של אנשיו לבצע פיגועים. קיים סף מסוים (של מצב כלכלי) שמתחתיו שיתופי הפעולה בתוך ארגון הטרור נפגעים – מה שפוגע בחוסנו ומאפשר לממשלות לפגוע בו באפקטיביות רבה יותר (Siegel 2007). בנוסף, ניתן לשער, שלאור שליטתו של ארגון טרור סמי מדינתי על אזרחים, אזי, בהינתן ששאר התנאים זהים, יהיה לארגון הסמי מדינתי יתרון בגיוס אנשים איכותיים בהשוואה לארגון טרור קלאסי. סוגיה זו נתמכת גם בממצאיו של גנור שטוען שארגון טרור ששולט על שטח נהנה מיתרון בגיוס אזרחים לשורותיו (גנור 2008). בהקשר זה בר-רבי ובן מלך חקרו ומצאו שיש

⁴ <http://www.forbes.co.il/rating/list.aspx?en6v0tVq=GM>

קשר חיובי בין "ההון האנושי" לבין "איכותו" של יעד הפיגוע, קטלניות הפיגוע והסיכוי שהמפגע אכן יצליח במטרתו. בר-רבי ובן מלך מצאו שארגוני טרור מקצים מחבלים מבוגרים ומשכילים יותר ליעדי פיגוע איכותיים וחשובים יותר, שמחבלים משכילים ומבוגרים יותר בצעו פיגועי התאבדות קטלניים יותר, והפגינו רמת ביצוע גבוהה יותר עם סיכוי נמוך יותר להיכשל או להיעצר (Benmelech & Berrebi 2007).

המחקרים שלעיל מובילים לשתי השערות נוספות:

השערתנו השנייה היא שארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פיגועים אפקטיביים יותר (במונחים של מספר קורבנות הרוגים לפיגוע בודד) ובעלי יכולת יעילה יותר בהפעלת כוח האדם הקרבי בהשוואה לארגוני טרור קלאסי (כאשר המדד הוא מספר הקורבנות ההרוגים ביחס למספר המחבלים ההרוגים). כלומר אנו משערים שבקרב ארגוני טרור סמי מדינתיים על כל מחבל הרוג, יהיה מספר גדול יותר של קורבנות הרוגים.

השערתנו השלישית הנה שהנזק המצרפי (נמדד בסך הקורבנות ההרוגים ללא קשר למספר הפיגועים שבוצעו) שמייצרים ארגוני טרור סמי מדינתיים הנו גדול יותר מאשר זה של ארגוני טרור קלאסיים. הדבר נובע כמעט במישרין מצירוף של ההשערה הראשונה וההשערה השנייה. ההנחה שארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פיגועים באופן תדיר יותר, בצירוף ההנחה שבאופן כללי פעילותם האלימה קטלנית יותר, מובילה להשערה שהנזק המצרפי שארגונים אלה מייצרים - גדול יותר.

על פי הגדרתם, ארגוני טרור סמי מדינתיים מנוהלים ע"י ישות מרכזית אחת. ניתן לשער שישות מרכזית שכזו שמה לעצמה יעדים מתוכננים ומוגדרים היטב ואשר מזוהים עם המדינה שכנגדה מופעל הטרור. לפיכך ההשערה היא ששיעור הפיגועים המכוונים כנגד מטרות ממשל יהיה גבוה יותר אצל ארגונים סמי-מדינתיים בהשוואה לארגונים קלאסיים. **השערתנו הרביעית הנה שארגוני טרור סמי מדינתיים מכוונים חלק גדול יותר מפעילותם האלימה כנגד מטרות מדינתיות.**⁵

⁵ **מטרות מדינתיות** – מטרות המופיעות בקובץ ה-GTD כמזוהות עם הממשלה או המדינה. מטרות אלה לא כוללות כוחות לוחמים כגון צבא או משטרה.

פרק 4 – שיטת המחקר:

הגדרות אופרציונליות -

ארגון טרור סמי מדינתי – ארגונים אשר שולטים/מושלים על שטח ואזרחים, אשר מקיימים מנגנוני משילות ושירותים לאזרח כשל מדינה לגיטימית, ומאידך נוקטים בפעולות טרור ככלי דומיננטי בהשגת יעדיהם. בהתבסס על סקירת הספרות, הגדרת ארגון טרור והגדרת המדינה על פי (וובר 1968) נדרוש שארגון טרור "סמי מדינתי" יעמוד בתנאים הבאים:

1. מוגדר כארגון טרור בבסיס הנתונים GTD (Global Terrorism Database) של אוניברסיטת מרלינד, אשר עליו התבסס מחקר זה.⁶
2. בעל ישות או מנהיגות מרכזית אשר מפעילים מערך מובחן של מוסדות בעלי אחריות מוגדרת.
3. שולט על שטח של לפחות 300 ק"מ מרובע, שכולל גם תושבים שאינם משתייכים לארגון, ובכלל זה שולט בחופש התנועה, ובעל יכולת לאכוף את סמכותו, מדיניותו והחלטותיו כגון: חקיקת חוקים, גביית מיסים וכו'.
4. מקיים מנגנוני משילות בשטחים שבשליטתו, ובכלל זה מספק שירותים כגון שרותי חינוך, רווחה, ותשתיות.
5. שליטה זו בשטח ואזרחים צריכה להימשך לפחות חצי שנה.

דרישות הסף לגודל השטח ומשך הזמן של חצי שנה ניתנו על מנת לשמר "סף כניסה בסיסי" כמו גם יציבות להגדרה "סמי מדינתי". זאת, בעיקר לאור אופי פעילותם של ארגוני טרור בכללותם, כולל הקלאסיים, אשר יכולים להשתלט למשך זמן קצר על שטח כגון שכונות מגורים, מרכזי קניות, שדות תעופה, לחטוף בני ערובה ולבצע פיגועי מיקוח למשל. ארגונים שעונים על דרישות הגדרה זו הינם: חמאס, חיזבאללה, FARC, דאעש, אל-שבאב, טליבן, הוואי, שבתים, אל-קעידה בתימן.

"ארגון טרור קלאסי" – ארגון טרור שמופיע בבסיס הנתונים GTD של אוניברסיטת מרילנד, אך אינו עומד בתנאי ההגדרה לעיל. בין הארגונים שברשימה: ג'יהאד אסלאמי פלסטיני (JIP), המחתרת האירית (RIRA), אל-קאעידה, המחתרת הבסקית (ETA), ועוד.

נזק מצרפי – הנזק המצרפי יתבטא במספר קורבנות המצרפי (סך הקורבנות) בחתך רבעוני.

מחבל/טרוריסט – פעיל בארגון טרור שבקובץ ה-GTD.

⁶ הגדרת GTD לפעולת טרור: (1) פעולה מכוונת (2) שכוללת אלימות כנגד נכסים או אנשים (3) מבצעה הנם שחקנים "תת לאומיים". בסיס הנתונים אינו כולל פעולות שמבוצעות על ידי מדינה (State terrorism).

תדירות פיגועים – מספר הפיגועים שביצע ארגון מסוים במהלך רבעון, ללא קשר למידת הנזק שהצליח לייצר באותם פיגועים.

אפקטיביות הפיגועים ויעילות הפעלת הכוח של הארגון⁷ –

- אפקטיביות הפיגועים – משקפת את אפקטיביות הפיגוע הבודד. מספר קורבנות (אזרחים הרוגים) ברבעון לחלק למספר ניסיונות הפיגוע באותו רבעון.

$$\frac{\sum (NKILL - NKILLTERR)}{\sum \text{הפיגועים ברבעון שביצע הארגון}} \quad \circ$$

- יעילות הפעלת כוח האדם הקרבי – יחס שבין מספר הקורבנות ברבעון למספר המחבלים ההרוגים באותו רבעון

$$\frac{\sum (NKILL - NKILLTERR)}{\sum NKILLTERR} \quad \circ$$

- עלות הפיגועים בהון אנושי – מספר מחבלים ההרוגים ברבעון לחלק למספר ניסיונות הפיגוע באותו רבעון.

$$\frac{\sum NKILLTERR}{\sum \text{הפיגועים ברבעון שביצע הארגון}} \quad \circ$$

בסיסי נתונים מרכזיים

GTG = Global Terrorism Database⁸. בסיס נתונים זה שייך ומתוחזק ע"י המוסד לחקר הטרור ותגובות לטרור (START), שנמצא באוניברסיטת מרילנד שבארה"ב. זהו מאגר מידע על הפיגועים שהתרחשו בכל העולם בין השנים 1970 – 2015. במאגר מידע על יום הפיגוע, מיקום, ארגון מבצע, מספר ההרוגים והפצועים, מספר הטרוריסטים שהשתתפו ועוד. המאגר מבוסס על מקורות מידע ציבוריים, בלתי מסווגים, החל מפרסומים ציבוריים אודות פיגועי טרור, דרך ארכיונים, ספרים, כתבי עת ומסמכים משפטיים. איסוף החומר מבוסס על סריקה רחבה של כל המאמרים הקשורים לטרור ושמהם נשלף המידע הרלוונטי. המאגר סורק 400,000 מאמרים בחודש, תוך שימוש בטכנולוגיה חדשנית.

מכון FSI של אוניברסיטת סטנפורד⁹ (Institute for International Studies) הקים בסיס נתונים שבו מידע על ארגוני טרור בכל העולם ומפות אשר משקפות יחסי גומלין וקשרים בין ארגוני טרור בחדר אחת (אפריקה, אסיה, צפון הקווקז, פיליפינים, סומליה, עיראק, איטליה, אירלנד, סוריה) ונושאי (אל-קאעידה, המדינה האסלאמית). נעשה שימוש בבסיס נתונים זה על מנת להבין את הקשרים והאבולוציה של ארגוני טרור כגון מיזוגים בין ארגונים, פיצולים וכו'.

⁷ ברור שאפקטיביות ויעילות של פיגועים יכולים להימדד בפרמטרים רבים נוספים כגון נזק כלכלי, תודעתי וכו'. במגבלות המחקר הנוכחי בחרנו במדדי ההרוגים מקרב המחבלים ומקרב הקורבנות על מנת לתאר זווית אחת של אפקטיביות ויעילות

⁸ <https://www.start.umd.edu/gtd>

⁹ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin>

מערכ המחקר

לאור המספר הרב של ארגונים במאגר הנתונים ונדירותם היחסית של ארגונים סמי-מדינתיים שיטת הדגימה שנבחרה היא case-control design – המציעה אופטימיזציה בין איכות הנתונים (בענייננו – זיהוי נכון של הארגון כסמי-מדינתי) ומספר התצפיות (King & Zeng 1994; Lilienfeld & Stolley 2001). ראשית זוהו 8 ארגונים כסמי מדינתיים, בהתאם להגדרות לעיל ובהתבסס על מידע מהספרות ומקורות אקדמיים. לפירוט אודות ארגונים אלה ותימוכין אקדמי שאכן עומדים בהגדרות של ארגון סמי מדינתי, ראה נספח א'. הארגונים הסמי מדינתיים נבחרו במטרה לקיים מנעד רחב של תכונות: שונות גאוגרפית – נלקחו ארגונים ממדינות שונות: קולומביה, ישראל, יהודה ושומרון ועזה, לבנון, עיראק, אפגניסטן, סומליה ותימן; תקופת חייו של הארגון – גיל הארגונים ושנות פעילותם נעים בין תחילת פעילות ב 1964 (FARC) ועד היווסדות ב 2006 (אל-שבאב). בסיס הנתונים עצמו כלל מידע מ 1970 ועד 2015; אידאולוגיה – מניעי ויעדי הארגונים נעים בין אידאולוגיה של אסלאם קיצוני (דאעש), דרך יעדים אתניים (חמאס) ועד יעדים פוליטיים-חברתיים (FARC); גודל הארגון – סדר הגודל של הארגונים משתנה בין השנים, אך נכון ל 2012 גודלם נע בין 1,000 פעילים (אל-קאעידה בחצי האי ערב) ל 25,000 (טליבן) כאשר הממוצע עומד על כ 10,000 פעילים לארגון; ולבסוף, שונות בהיקף שליטה על שטח – היקף השליטה משתנה לאורך השנים, אך באופן כללי השטח הקטן ביותר נשלט על ידי חמאס (365 קמ"ר) ועד דאעש ששולט על יותר מ 70,000 קמ"ר (נכון ל 2016).¹⁰

על פי מערך case-control, קבוצת הבקרה כוללת את הארגונים הקלאסיים הפועלים באותן המדינות שבהן פועלים הארגונים הסמי מדינתיים שנבחרו. לעיתים ארגוני טרור פועלים ביותר ממדינה אחת. לכן, לכל ארגון טרור סמי מדינתי סומנו שתי המדינות המרכזיות בהן הארגון פועל בתדירות הגבוהה ביותר. שיטה זו יצרה 6 אזורים גאוגרפיים הנכללים במחקר, הכוללים 710 ארגוני טרור קלאסיים.¹¹ ששת האזורים הם: סוריה ועיראק; סומליה וקניה; אפגניסטן ופקיסטן; תימן וערב הסעודית; קולומביה וונצואלה; ישראל, יהודה ושומרון, עזה ולבנון (בששת האזורים האלה ארגוני הטרור הסמי-מדינתיים שנבחרו ביצעו 99.59% מסך פעילותם).¹² כל ארגוני הביקורת נבדקו באשר לסוגם, כך שבמדגם עליו בוצע המחקר (בששת האזורים לעיל) קיימת התאמה מדויקת בין הארגונים השונים לבין סוגם (קלאסי או סמי מדינתי). על פי הרציונל של מערך case-control הרצון לצמצם את הסיכוי שלא תתבצע התאמה מדויקת בין הארגון ובין סוגו, הוא הגורם שבעתיו ויתרנו על הכללת אזורים אחרים

¹⁰ <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-territory-syria-iraq-latest-news-islamic-state-daesh-a7129421.html>

¹¹ ראה נספח ה' לרשימת 710 ארגוני הטרור הקלאסיים שנכללים בקבוצה ב'

¹² ראה נספח ג' לרשימת כלל המדינות שבהן פועלים חלק משמונת הארגונים הסמי מדינתיים שבקבוצה א' אך שלא הוכנסו למחקר זה. ויתרנו על מדינות אלה, משום שבוצעה בהן סה"כ 0.41% מסך הפעילות של הארגונים ובכדי להקטין את הסיכוי לאי דיוקים בהתאמה שבין ארגון טרור לבין סוג הארגון (סמי מדינתי/קלאסי).

בעולם, לגביהם נדרשה עבודת מיפוי וזיהוי סוגם של כלל ארגוני הטרור (בעולם), שחורגת ממסגרת מחקר זה. מאותה סיבה לא נכללו בבסיס הנתונים פעולות טרור שמבצעהן לא מזוהים (מצוינים ב GTD תחת הקטגוריות "other" או "gunmen").

הכנת הנתונים

התצפיות בקובץ ה GTD (Global terrorism Database) מבוססות על אירועים (כל שורה מתייחסת לארוע טרור). הנתונים הומרו למערך פאנל המציג את הנתונים ביחס לפעילות הטרור של כל ארגון בחלוקה לרבעונים, כאשר כל שורה מייצגת את פעילותו של הארגון ברבעון ספציפי, כפי שמוצג בנספח ד'.

המרת הנתונים לתצפיות של ארגון-רבעון חייבה יצירה של תצפיות עבור רבעונים שבהם הארגון לא ביצע כל פעילות אלימה. בבסיס הנתונים GTD מופיעים כלל הפיגועים שהיו בעולם החל משנות ה70, אך אין בו מידע על פיגועים שלא בוצעו, או על תקופות ללא פעילות. לאור העובדה שמחקר זה עוסק במאפייני ותדירות פעילותם האלימה של הארגונים, נתונים מדוייקים על תקופות ללא פעילות הנם קריטיים. בעבור כל ארגון בוצעה בדיקה באשר לרבעונים בהם לא ביצע פעילות עפ"י GTD. רבעונים שכאלה שוקפו בבסיס הנתונים החדש כרבעונים שקטים, עם נתונים תואמים בשאלות המחקר (0 פיגועים באותו רבעון, 0 אזרחים נפגעים, 0 מחבלים הרוגים וכו'). המשמעות היא שארגוני טרור שמבצעים פעילות דלילה במהלך השנים, זכו למספר רב של רבעונים בהן תדירות הפיגועים הייתה 0. הקושי ששיטה זו מעורר הוא, האם בהעדר פעילות ניתן להניח שהארגון בכלל קיים. על מנת להתמודד עם קושי זה, לארגונים שלגביהם היה מידע על נקודת זמן שבה חדלו להתקיים - לא הוכנסו רבעונים "שקטים" בתקופה שבה כבר לא היו קיימים. עם זאת, ייתכן מצב שארגונים שבפועל אינם קיימים יותר, ובהיעדר מידע שיאפשר להגיע להכרעה על גורלם, עדיין מופיעים בבסיס הנתונים כארגונים קיימים אך "שקטים", לכאורה, וללא פעילות. בכדי להתמודד עם מקרים שכאלה, שנת 2010 נבחרה כשנת הייחוס. ארגון שלא ביצע פעילות משנה זו ועד 2015, ושלגביו אין מידע אחר, יחשב לארגון לא פעיל והפעילות האחרונה שתשוקף בבסיס הנתונים תהיה הפעילות האחרונה שתועדה ב GTD. לכל ארגון שביצע פעולה כלשהי מ2010 והלאה – היה וישנם נתונים ב GTD - יוכנסו לבסיס הנתונים; רבעונים שבהם אין נתונים על הארגון, יוכנסו כתקופת שקט ללא פעילות.

מדידת משתנים

תדירות הפיגועים. על מנת לבחון את השערת המחקר הראשונה, לפיה ארגוני טרור סמי מדינתיים נוקטים בפעילות אלימה בתדירות גבוהה יותר מארגוני טרור קלאסיים, הגדרנו משתנה n_break שמשקף את מספר הפיגועים (פעולות אלימות) שארגון טרור ספציפי עשה ברבעון. ניתוח ההתפלגות של המשתנה n_break מצביע על ממוצע של 7.183 פיגועים ברבעון, עם סטיית תקן של 68.412 – כלומר מדובר במשתנה שהנו $over-dispersed$, עם ממוצע נמוך וסטיית תקן גבוהה. בנוסף, ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט – $Skewness=22.57$. מאפיינים אלה, בצירוף העובדה שערכו התחתון של המשתנה "נחתך" ב 0 מצביע על משתנה מנייה (count) המתאים להתפלגות Negative Binomial.

אפקטיביות הפיגועים ויעילות הפעלת כוח האדם הקרבי. על מנת לבחון את השערת המחקר לפיה ארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פיגועים אפקטיביים יותר מארגוני טרור קלאסיים, הגדרנו משתנה $nkilVictimsEffect$ אשר מייצג את מספר הקורבנות ההרוגים מפעילות הארגון ברבעון, חלקי מספר הפיגועים שבוצעו באותו רבעון. ההתפלגות של משתנה זה מצביעה על ממוצע = 3.38 קורבנות לפיגוע, וסטיית תקן = 17.25 – כלומר מדובר במשתנה שהנו $over-dispersed$. כמו כן ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט – $Skewness = 32.69$. לצורך הניתוח משתנה זה הומר לוגריתמית $[log(nkilVictimsEffect+1)]$.

ניתוח זה סיפק זווית אחת לאפקטיביות הארגון מהצד של "התועלת" הרבעונית הממוצעת שהארגון מפיק בפיגועים שמבצע (נמדד במספר הקורבנות לפיגוע). זווית אפשרית נוספת לבחינת היעילות תימדד במספר הטרוריסטים ההרוגים לפיגוע, ובכך תשקף את "העלות/מחיר" הרבעוני הממוצע שהארגון נכון לשלם בעבור פיגועיו. לכן בוצע ניתוח נוסף על משתנה, $nKilterrEffect$ המשקף את המספר הממוצע של טרוריסטים הרוגים לפיגוע ברבעון (סך טרוריסטים הרוגים ברבעון חלקי סך פיגועים באותו רבעון). ניתוח ההתפלגות של המשתנה מצביע על ממוצע = 0.376, סטיית תקן = 1.139 – כלומר משתנה $over-dispersed$. כמו כן גם במשתנה זה ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט – $Skewness=9.32$.

המשתנה השלישי הבוחן את יעילות הארגון בוחן את יעילות הפעלת כוח האדם הקרבי של הארגון. משתנה זה בנוי על פי הנוסחה הבאה: מספר הקורבנות (אזרחים) ההרוגים לרבעון, חלקי מספר המחבלים (טרוריסטים) ההרוגים לרבעון. על מנת להימנע מתצפיות חסרות רבות ברבעונים בהם לא היו הרוגים מקרב הטרוריסטים נוסף אחד לערך זה. ההתפלגות משתנה זה מצביעה על ממוצע = 1.10, וסטיית תקן = 7.019 – כלומר מדובר במשתנה שהנו $over-dispersed$. כמו כן ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט

– Skewness = 22.30. לצורך הניתוח משתנה זה הומר לוגריתמית
 $[\log(\text{cas_efficiency}+1)]$.

נזק מצרפי. על מנת לבחון את השערת המחקר לפיה ארגוני טרור סמי מדינתיים גורמים לנזק מצרפי גדול יותר מארגוני טרור קלאסיים (נמדד במספר ההרוגים ברבעון), הגדרנו שני משתנים: האחד Nkill אשר מייצג את מספר ההרוגים הכולל (טרוריסטים וקורבנות) ברבעון כפועל יוצא של סך הפיגועים באותו רבעון, ומשתנה nkillVictims שמייצג את מספר הקורבנות ההרוגים באותו רבעון. בחלק מהשנים, בעיקר טרום 1998, חסרים נתונים ולא ניתן להפריד בין מספר הקורבנות למספר הטרוריסטים. זו הסיבה לרלוונטיות המשתנה הראשון Nkill המאפשר מספר רב יותר של תצפיות היות ואינו תלוי במידע שבחלק מהשנים חסר. ניתוח ההתפלגות של מספר ההרוגים הכולל לרבעון מצביע על ממוצע = 15.19, סטיית תקן = 119.51 – כלומר משתנה over-dispersed. כמו כן ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט – Skewness = 25.71. ניתוח ההתפלגות של מספר הקורבנות ההרוגים לרבעון (אשר זמין רק לחלק מהתצפיות בבסיס הנתונים) מצביע על ממוצע = 9.51, סטיית תקן = 97.74 – כלומר גם הוא משתנה over-dispersed. ההתפלגות סוטה מהתפלגות נורמלית באופן בולט – Skewness = 18.60.

שיעור התקיפות של מטרות מדינתיות. על מנת לבחון את ההשערה לפיה ארגוני טרור סמי מדינתיים מפנים חלק גדול יותר מפעילותם האלימה כלפי מטרות מדינתיות הוגדר משתנה: TargetStatePerc, אשר מייצג את מספר הפיגועים שבוצע ברבעון כלפי מטרות מדינתיות מתוך סך הפיגועים באותו רבעון. מדובר במשתנה רציף, עם ממוצע = 0.49, וסטיית תקן = 0.32.

הגישה האמפירית במחקר זה מתמודדת עם הטיית בחירה (Selection Bias) על ידי הכללת קבוצת ביקורת שכוללת את כלל הארגונים שפועלים באותו אזור של הארגונים הסמי מדינתיים, וכן ארגונים סמי-מדינתיים שנחשבים לארגונים קלאסיים ביחס לתצפיות (רבעונים) בהם טרם היו ארגונים אלה סמי-מדינתיים. כמו כן הניתוחים משלבים בדיקות סלקטיביות יותר הכוללות רק ארגונים סמי-מדינתיים – תוך השוואה בין תקופות בהן הארגונים היו כאלה לתקופות בהן היו קלאסיים. מעבר לך, המדגם כולל שונות גאוגרפית (אסיה, אפריקה, אמריקה) וטמפורלית (1975 – 2015), המאפשרים לבחון את עמידות הממצאים על פני נסיבות שונות.

המחקר אינו מתיימר לקבוע באם ממצאיו הנם סיבתיים. המחקר מתאר מציאות לפיה לארגונים שהוגדרו כסמי מדינתיים ישנם מאפיינים מובחנים, ומספק לכך הוכחות אמפיריות. ייתכן שמדובר במתאם בלבד, או שאפילו ארגונים סמי מדינתיים הנם פרוקסי לתכונה אחרת; ומנגד יתכן שהיותם סמי מדינתיים היא הסיבה לקיומם של המאפיינים המובחנים. מדובר בסוגיה שראויה למחקרי המשך, ועל כך נרחיב בפרק הסיכום.

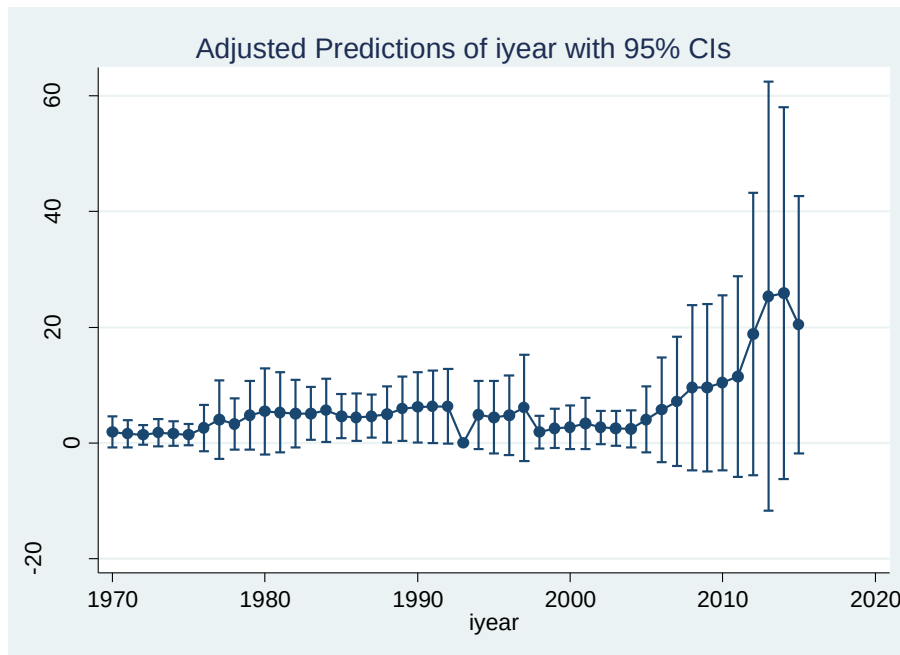
פרק 5 – תוצאות וממצאים:

השערת מחקר ראשונה - ארגוני טרור סמי מדינתיים נוקטים בפעילות אלימה בתדירות

גבוהה יותר:

טרם ניגש לבחינה ספציפית של השערה זו, כדאי להתבונן בתוצאה שעשויה לשקף, דרך הזווית של תדירות הפיגועים, תמונת מאקרו של התפתחות ארגוני הטרור בעולם. בלוח 1 ניתן לראות את השינויים בכל העולם במספר הפיגועים לרבעון על פני שנים, על בסיס רגרסיית negative binomial. ניתן לראות שבמשך השנים השינויים במספר הפיגועים שבוצעו היו קטנים יחסית, ובמרבית המקרים קטנים מעשר. החל משנת 2006 מספר הפיגועים שמבצעים כלל הארגונים גדל באופן רציף והגיע לשיאים חדשים. בנוסף, ניתן לראות שהשונות גם היא גדלה משמעותית. ממצא זה עשוי בהחלט להתאים לנאמר במבוא על כך שבעשורים האחרונים נוספו מספר רב של ארגונים סמי מדינתיים אשר יתכן ומבצעים פיגועים בתדירות גבוהה יחסית לארגוני טרור "קלאסיים". בעשור האחרון נוספו לקבוצת הארגונים הסמי מדינתיים לכל הפחות עוד 7 ארגונים: חמאס, טליבן, אל-שבאב, הו"תים, אל-קעידה בתימן, ודאעש.¹³ את הגידול בשונות ניתן להסביר בכך שארגוני הטרור מהסוג "החדש" מביאים עמם מאפיין חדש (מימוש פיגועים בתדירות גבוהה יותר), וזאת לצד המאפיינים המסורתיים של ארגוני הטרור הקלאסיים. מאפיין חדש זה, מגדיל את מנעד ושונות תדירות הפיגועים שאפיינו את ארגוני הטרור עד כה.

לוח 1: שינויים במספר האירועים האלימים לרבעון על פני שנים, על בסיס רגרסיית negative binomial

¹³ סביר שקיימים ארגוני טרור סמי מדינתיים נוספים שלא עלו במגבלות המחקר הנוכחי.

לצורך בדיקת הקשר בין סוג הארגון ותדירות הפיגועים השתמשנו ברגרסיה negative binomial. המודל הראשון כולל את סוג הארגון בלבד, המודל השני כולל fixed-effects לאזורים, והמודל השלישי מוסיף fixed-effects לשנים. המודל הרביעי מגביל את המדגם לארגונים שהפכו בשלב כלשהו לסמי-מדינתיים בלבד, כאשר ההשוואה היא בין תקופות בהן היו ארגונים אלה קלאסיים לתקופות בהן היו סמי-מדינתיים. כל המודלים בעבודה זו כוללים שגיאות-תקן המקובצות ברמת הארגון (clustered standard errors). תוצאות אלה מוצגות בלוח 2.

לוח 2: הקשר בין סוג הארגון ותדירות הפיגועים

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4	
2.352 (.439)***	2.376 (.491)***	2.203 (.499)***	.745 (.274)**	סוג הארגון (סמי-מד')
	+	+	+	fixed-effects לאזורים
		+	+	fixed-effects לשנים
3077	3077	3077	505	N

* - $p < 0.05$, ** - $p < 0.01$, *** - $p < 0.001$

ניתן לראות כי בכל הניתוחים תדירות הפיגועים של ארגונים סמי מדינתיים גבוהה מזו של ארגונים קלאסיים. עם זאת קיים פער בין מודל 3 ל 4. על פי מודל 3 מספר הפיגועים של ארגונים סמי-מדינתיים לרבעון עומד על 44.4, בעוד מספר הפיגועים של ארגוני טרור קלאסיים עומד על 4.9 (יחס של פי 9). לעומת זאת על פי מודל 4 מספר הפיגועים של ארגונים סמי מדינתיים לרבעון עומד על 35.6, בעוד מספר הפיגועים של ארגוני טרור קלאסיים עומד על 16.9 (יחס של פי 2.1). לסיכום ניתוח זה, הממצאים במחקר זה¹⁴ מצביעים על תדירות פיגועים גבוהה יותר של ארגונים סמי-מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים – בתמיכה להשערה הראשונה.

השערת מחקר שניה – ארגון טרור סמי מדינתי מבצע פיגועים אפקטיביים יותר (במונחים של מספר קורבנות הרוגים לפיגוע בודד) ובעל יכולת יעילה יותר בהפעלת כוח האדם הקרבי בהשוואה לארגון טרור קלאסי (כאשר המדד הוא מספר הקורבנות ההרוגים ביחס למספר המחבלים ההרוגים):

לצורך בדיקת הקשר בין סוג הארגון, ואפקטיביות פיגועיו במונח של מספר ההרוגים לפיגוע – השתמשנו ברגרסיה לינארית (לאחר המרת לוג של המשתנים התלויים). המשתנה הראשון שנבדק היה מספר הקורבנות ההרוגים לפיגוע. המודל הראשון כולל את סוג הארגון

¹⁴ יש לזכור כי במחקר זה לא אותרו ונבדקו כל ארגוני הטרור הסמי מדינתיים בעולם.

בלבד, המודל השני כולל fixed-effects לאזורים, והמודל השלישי מוסיף מגמת זמן לא לינארית, שכן המודל אינו מאפשר אמידה בשליטה על כל שנה בנפרד. המודל הרביעי מגביל את המדגם לארגונים שהפכו בשלב כלשהו לסמי-מדינתיים בלבד, כאשר ההשוואה היא בין תקופות בהן היו ארגונים אלה קלאסיים לתקופות בהן היו סמי-מדינתיים. תוצאות אלה מוצגות בלוח 3.

לוח 3: הקשר בין סוג הארגון ומספר ההרוגים (שאינם טרוריסטים) לפיגוע

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4	
סוג הארגון (סמי-מד')	-0.003 (.045)	0.058 (.028)*	0.053 (.051)	
fixed-effects לאזורים	+	+	+	
זמן (בשנים)		+	+	
זמן בריבוע		+	+	
N	1725	1725	388	

*, $p < 0.05$ - **, $p < 0.01$ - ***, $p < 0.001$

על פי ניתוח זה מסתמן קשר חיובי בין מספר הקורבנות ההרוגים לפיגוע ובין סוג הארגון כסמי-מדינתי, אך קשר זה מובהק סטטיסטית רק במודל 3.¹⁵ במודל 4, הכולל רק ארגונים שהיו בשלב מסוים סמי-מדינתיים הקשר הוא חיובי אך לא מובהק.

ניתוח זה בחן את נושא היעילות מהצד של "התועלת" המופקת מכל פיגוע. מכאן נעבור לתוצאות מדידת "העלות" של כל פיגוע שתימדד בממוצע של מספר הטרוריסטים ההרוגים לפיגוע. הקשר נבדק בין סוג הארגון והממוצע הרבעוני של מספר הטרוריסטים ההרוגים לפיגוע (עם fixed effects לשנים ואזורים – לא מוצגים). כפי שניתן לראות בלוח 4 נמצא כי קיים קשר חיובי ומובהק סטטיסטית.

לוח 4: הקשר בין סוג הארגון ומספר הטרוריסטים ההרוגים לפיגוע (לוג)

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4	
סוג הארגון (סמי-מד')	0.046 (.044)	0.070 (.027)**	0.022 (.049)	
fixed-effects לאזורים	+	+	+	
זמן (בשנים)		+	+	
זמן בריבוע		+	+	
N	1754	1754	390	

*, $p < 0.05$ - **, $p < 0.01$ - ***, $p < 0.001$

¹⁵ בהתבסס על מודל 3 מספר ההרוגים הממוצע לפיגוע גבוה ב 0.144 בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים (-0.05310). (0.144=1)

על פי ניתוח זה מסתמן קשר חיובי בין מספר ההרוגים לפיגוע מקרב הטרוריסטים ובין סוג הארגון כסמי-מדינתי, אך קשר זה מובהק סטטיסטית רק במודלים 2 ו- 3.¹⁶ במודל 4, הכולל רק ארגונים שהיו בשלב מסוים סמי-מדינתיים הקשר הוא חיובי, אך חלש הרבה יותר ואינו מובהק סטטיסטית.

הניתוח האחרון במסגרת בחינת האפקטיביות והיעילות של שני סוגי ארגוני הטרור נוגע ליחס שבין מספר ההרוגים (שאינם מקרב הטרוריסטים) למספר ההרוגים הטרוריסטים ברבעון. משתנה זה בוחן את יעילות השימוש בכוח האדם הקרבי של ארגוני הטרור בהשגת אפקט קטלני של פעילותם. לצורך כך השתמשנו ברגרסיה לינארית (לאחר המרת לוג של המשתנה התלוי). המודל הראשון כולל את סוג הארגון בלבד, המודל השני כולל fixed-effects לאזורים, והמודל השלישי מוסיף מגמת זמן לא לינארית, שכן המודל אינו מאפשר אמידה בשליטה על כל שנה בנפרד. המודל הרביעי מגביל את המדגם לארגונים שהפכו בשלב כלשהו לסמי-מדינתיים בלבד, כאשר ההשוואה היא בין תקופות בהן היו ארגונים אלה קלאסיים לתקופות בהן היו סמי-מדינתיים. תוצאות אלה מוצגות בלוח 5.

לוח 5: הקשר בין סוג הארגון ליעילות הפעלת כוח האדם הקרבי

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4
סוג הארגון (סמי-מד')	.244 (.108)*	.264 (.089)**	.261 (.077)**
fixed-effects לאזורים		+	+
זמן (בשנים)		+	+
זמן בריבוע		+	+
N	1725	1725	388

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

על פי ניתוח זה מסתמן קשר חיובי בין יעילות הפעלת כוח האדם הקרבי ובין סוג הארגון כסמי-מדינתי (להוציא מודל 4). בהתבסס על מודל 3 ארגונים סמי-מדינתיים גורמים ל- 0.82 יותר הרוגים לכל הרוג מכוחותיהם ($0.261^{10} - 1 = 0.824$).

¹⁶ בהתבסס על מודל 3 ארגונים סמי-מדינתיים מאבדים 0.178 יותר טרוריסטים בפיגוע בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים ($0.178 = 0.071^{10} - 1$).

לסיכום התוצאות ביחס להשערת המחקר השנייה, לא נמצאה תמיכה אמפירית עקבית לכך שארגוני טרור סמי מדיניים הנם אפקטיביים יותר מארגוני טרור קלאסיים ברמת הנזק שמייצרים בפגיעה בודד (נמדד במספר הקורבנות לפגיעה); נמצא כי ארגונים סמי מדינתיים "מקריבים" מספר מחבלים גדול יותר בפגיעה, אך ממצא זה נמצא מובהק רק בחלק מהמודלים; לבסוף, נמצא כי יעילות הפעלת כוח האדם הקרבי בארגוני טרור סמי מדינתיים הנה טובה יותר בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים. כלומר ארגונים סמי מדינתיים מייצרים מספר הרוגים גדול יותר על כל הרוג בקרב אנשיהם, בתמיכה חלקית להשערה השנייה.

השערת מחקר שלישית - ארגוני טרור סמי מדינתיים מייצרים נזק מצרפי גדול יותר מארגוני טרור קלאסיים:

לצורך בדיקת הקשר בין סוג הארגון ומידת הנזק שהוא מסב, נבחנו שני משתנים: (1) מספר ההרוגים הכולל כתוצאות מפעילות הארגון ברבעון; (2) מספר האזרחים (קורבנות) ההרוגים ברבעון. להדגיש שבשונה מהשערת המחקר השנייה, ההשערה השלישית בודקת את הנזק המצרפי שמייצרים ארגוני הטרור, ללא קשר למספר הפגיעות שבוצעו. לכן השערה זו מתבוננת על הנזק המצרפי שמייצרים ארגוני הטרור, ללא שיקולי יעילות. לאור מאפייני המשתנה השתמשנו ברגרסיית negative binomial לאמידת הקשרים. המודל הראשון כולל את סוג הארגון בלבד, המודל השני כולל fixed-effects לאזורים, והמודל השלישי מוסיף fixed-effects לשנים. המודל הרביעי מגביל את המדגם לארגונים שהפכו בשלב כלשהו לסמי-מדינתיים בלבד, כאשר ההשוואה היא בין תקופות בהן היו ארגונים אלה קלאסיים לתקופות בהן היו סמי-מדינתיים. תוצאות אלה מוצגות בלוח 6.

לוח 6: הקשר בין סוג הארגון ומספר ההרוגים הכולל (קורבנות ומחבלים) ברבעון

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4	
2.52 (.552)***	2.242 (.420)***	2.24 (.442)***	1.02 (.221)***	סוג הארגון (סמי-מד')
	+	+	+	fixed-effects לאזורים
		+	+	fixed-effects לשנים
3077	3077	3077	505	N

* - $p < 0.05$, ** - $p < 0.01$, *** - $p < 0.001$

ניתן לראות כי בכל הניתוחים מספר ההרוגים לרבעון גבוה יותר בקרב ארגונים סמי מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים. עם זאת קיים פער בין מודל 3 ל 4. על פי מודל 3 מספר ההרוגים שגרמו ארגונים סמי-מדינתיים לרבעון עומד על 150.7, בעוד מספר ההרוגים של ארגוני טרור קלאסיים עומד על 16.1 (יחס של פי 9.4). לעומת זאת על פי מודל 4 מספר ההרוגים של ארגונים סמי-מדינתיים לרבעון עומד על 162.8, בעוד מספר ההרוגים של ארגוני טרור

קלאסיים עומד על 58.7 (יחס של פי 2.8). לסיכום ניתוח זה, הממצאים במחקר זה¹⁷ מצביעים על מספר הרוגים גבוה יותר לרבעון כתוצאה מפעילותם של ארגונים סמי-מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים – בתמיכה להשערה השלישית. ניתוח הקשר בין סוג הארגון ומספר הקורבנות ההרוגים ברבעון מוצג בלוח 7.

לוח 7: הקשר בין סוג הארגון ומספר הקורבנות ההרוגים ברבעון

מודל 1	מודל 2	מודל 3	מודל 4
סוג הארגון (סמי-מד')	2.121 (.531)***	2.227 (.287)***	1.036 (.575) [†]
fixed-effects לאזורים	+	+	
זמן (בשנים)		+	+
זמן בריבוע		+	+
N	1725	1725	388

† - $p < 0.10$, * - $p < 0.05$, ** - $p < 0.01$, *** - $p < 0.001$

בדומה לניתוח ביחס למספר ההרוגים הכולל (קורבנות ומחבלים) ברבעון, גם הניתוח הסלקטיבי יותר של מספר הקורבנות בלבד (בניכוי מספר המחבלים ההרוגים) לרבעון גבוה יותר בקרב ארגונים סמי מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים. נמצא שמספר ההרוגים הכולל ברבעון גבוה יותר כתוצאה מפעילות של ארגונים סמי-מדינתיים. עם זאת, גם כאן קיים פער בין מודל 3 ל 4, והקשר במודל 4 הוא בעל מובהקות סטטיסטית גבולית.

לסיכום חלק זה, הממצאים מצביעים על מספר הרוגים גבוה יותר לרבעון כתוצאה מפעילותם של ארגונים סמי-מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים – בתמיכה להשערה השלישית.

השערת מחקר רביעית - ארגוני טרור סמי מדינתיים מפנים אחוז גבוה יותר מפעילותם האלימה כנגד מטרות מדינתיות:

לצורך בדיקת הקשר בין סוג הארגון ומידת התמקדותו במטרות מדינתיות המשתנה התלוי הוא חלקם היחסי של מטרות אלה מתוך סך פעולות הארגון ברבעון. יש לציין שברבעונים ללא פעילות טרור לא ניתן היה לחשב את ערך המשתנה, ולכן מספר התצפיות בניתוח זה מצומצם יותר. לאור מאפייני המשתנה השתמשנו בגרסיה לינארית לאמידת הקשרים. תוצאות אלה מוצגות בלוח 8.

¹⁷ יש לזכור כי במחקר זה לא אותרו ונבדקו כל ארגוני הטרור הסמי מדינתיים בעולם.

לוח 8: הקשר בין סוג הארגון והחלק היחסי של הפיגועים שמבצע כנגד מטרות מדינתיות

מודל 4	מודל 3	מודל 2	מודל 1	
.076 (.053)	.068 (.028)*	.072 (.030)*	.091 (.038)*	סוג הארגון (סמי-מד')
+	+	+		fixed-effects לאזורים
+	+			זמן (בשנים)
+	+			זמן בריבוע
443	676	676	676	N

* - $p < 0.05$, ** - $p < 0.01$, *** - $p < 0.001$

בכל הניתוחים שיעור ההתקפות על מטרות מדינתיות גבוהה יותר (בכ 7-9%) בקרב ארגונים סמי מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים. עם זאת במודל 4 פער זה אינו מובהק סטטיסטית. לסיכום ניתוח זה, הממצאים מצביעים על נטיה מוגברת קלה לתקיפת מטרות מדינתיות על ידי ארגונים סמי-מדינתיים בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים – בתמיכה להשערה הרביעית.

פרק 6 - דיון ומסקנות:

במחקר זה, שאלנו באם לפעילותם האלימה של ארגונים שהגדרנו כסמי מדינתיים ישנם מאפיינים מובחנים. שיערנו שארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פיגועים בתדירות גבוהה יותר מארגוני טרור קלאסיים; שפיגועים אלה הנם אפקטיביים יותר (מבחינת מספר ההרוגים) ברמת הפיגוע הבודד וגם ברמת הנזק המצרפי (מספר ההרוגים ליחידת זמן); ושאחוז גבוה יותר מפעילותם מופנה כנגד מטרות מדינתיות.

המחקר הגדיר מהו ארגון סמי מדינתי תוך הישענות על הספרות הקיימת הן ביחס להגדרת המדינה, והן ביחס להבחנות אחרות בין ארגוני טרור. איתרנו 8 ארגונים סמי מדינתיים שעומדים בהגדרות אלה בהסתמך על מקורות אקדמיים, ו 710 ארגוני טרור קלאסיים שפעלו באותם אזורים ובאותן תקופות (ביחס לארגונים הסמי מדינתיים). סך ארגוני הטרור האלה היוו את מדגם הארגונים עליו בוצעו הניתוחים הסטטיסטיים. לאור המספר הרב של ארגונים ונדירותם היחסית של ארגונים סמי-מדינתיים השתמשנו בשיטת הדגימה של case-control design – המציעה אופטימיזציה בין איכות הנתונים (בענייננו – זיהוי נכון של הארגון כסמי-מדינתי) ומספר התצפיות. ביצענו ניתוחים סטטיסטיים תוך שימוש ברגרסיה בינומית שלילית וברגרסיה לינארית. ניתוחים אלה בוצעו על קבוצת הארגונים הסמי מדינתיים ביחס לעצמה תוך השוואה בין שתי תקופות החיים של הארגונים, קלאסית למול סמי מדינתית (מחקר תוך נבדקי), וגם השוואה בין קבוצת הארגונים הסמי מדינתיים לקבוצת הארגונים הקלאסיים (מחקר משולב תוך בין נבדקי). קבוצת הארגונים הסמי מדינתיים כללה ארגונים מאזורים שונים, בתקופות שונות ובעלי אידאולוגיות שונות. וקבוצת הארגונים הקלאסיים כללה 710 ארגונים, פזורים על 12 מדינות שונות, 6 אזורים גיאוגרפיים שונים, ובתקופות שונות.

מתוצאות הניתוחים עולה שבהשוואה לארגוני טרור קלאסיים, ארגוני טרור סמי מדינתיים מבצעים פיגועים בתדירות גבוהה יותר; פעילותם האלימה אינה בהכרח אפקטיבית יותר ברמת הפיגוע הבודד אך הנזק המצרפי שמייצרים (סך הקורבנות ליחידת זמן) גדול יותר; עוד נמצא שארגונים סמי מדינתיים מפעילים את כוח האדם הקרבי שלהם באופן יעיל יותר בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים, כלומר מסבים יותר קורבנות על כל מחבל הרוג לכוחותיהם. לבסוף מצאנו שלארגוני טרור סמי מדינתיים ישנה נטייה מוגברת קלה לתקיפת מטרות מדינתיות בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים.

מרבית הממצאים תומכים בהשערות המחקר ובכך מייצרים חיזוק גם לבסיס התיאורטי של המחקר כפי שפורט בסקירת הספרות. כלומר נמצא שאכן ישנם מאפיינים מובחנים לפעילותם האלימה של ארגוני טרור סמי מדינתיים. שיערנו ואכן מצאנו שארגונים סמי מדינתיים

מבצעים פיגועים בתדירות גבוהה. אמנם שליטה על שטח ואזרחים היא שעומדת בבסיס ההגדרה של ארגונים סמי מדינתיים, אך מחקר זה אינו טוען שהשליטה על שטח היא הגורם למאפיינים אלה. ייתכן למשל שהדבר נובע דווקא מגודלם של הארגונים. כפי שניתן לראות בנספח א', הארגונים הסמי מדינתיים שאותרו במחקר זה הנם גדולים ובעלי אלפי פעילים. במחקרים קודמים נמצא קשר חיובי בין גודלו של ארגון טרור לבין תדירות הפיגועים שמבצע (Fenstern & Kaplan 2010; Clauset & Gleditsch 2012). בניתוחים הסטטיסטיים של המחקר הנוכחי לא שלטנו על גודל הארגון, וייתכן שההסבר לתדירות גבוהה של פיגועים הוא לא השליטה על שטח כי אם גודל הארגון. מחקר עתידי שישלב מספר רב יותר של סמי מדינתיים יוכל לנסות להפריד בין התכונה של גודל הארגון לבין התכונה של שליטה על שטח ואזרחים.

מדוע לא קיבלנו נתון מובהק ועקבי בנוגע לאפקטיביות של הפיגועים שמבוצעים ע"י ארגונים סמי מדינתיים? הרי דווקא שליטתם על שטח, מקנה להם יתרון לכאורה ביכולת גיוס (גנור 2008), ואפשר היה לצפות שיתרון ביכולת גיוס, יתורגם להון אנושי איכותי יותר אשר יגדיל את הצלחותיהם בפיגועים ויאפשר מימוש של פיגועי איכות (Benmelech & Berrebi 2007). ראשית, יש לזכור שאכן מצאנו שארגונים סמי מדינתיים מפעילים את כוח האדם הקרבי שלהם בצורה יעילה יותר, כלומר המחבלים המשתייכים לארגונים סמי מדינתיים מייצרים מספר קורבנות גדול יותר על כל הרוג של אנשיהם, נתון זה עולה בקנה אחד עם המאמרים לעיל ועשוי להעיד על כוח אדם איכותי יותר בשירות ארגונים סמי מדינתיים. שנית, התוצאות משקפות למעשה שבהתבוננות על התמונה הכללית (מאקרו) של סך הנזק שייצר הארגון למול סך הפעילות שביצע, אין מובהקות לכך שארגון טרור סמי מדינתי הנו אפקטיבי יותר מארגון טרור קלאסי (ברמת הנזק הממוצע בפיגוע בודד). אך סביר שאם נבחן את תמונת המצב לפרטים, נראה שבהחלט קיימים פיגועים קטלניים ביותר שמבוצעים ע"י ארגונים סמי מדינתיים. קטלניות זו יכולה לבוא לידי ביטוי בסך ההרוגים שהארגון יצר, או לחילופין בהשגת יעד משמעותי כגון חיסול של אישיות ממשלתית בכירה, פגיעה בסמל מרכזי, או יצירת אפקט תודעתי משמעותי. ISIS יצר אפקט תודעתי ברור באמצעות סרטי וידאו שפרסם ובו צולמו עריפות ראשים שבסטטיסטיקה של מחקר זה יבואו לידי ביטוי כ"קורבנות בודדים". הסבר אלטרנטיבי לחוסר המובהקות באפקטיביות הפיגועים של ארגוני טרור סמי מדינתיים יכול להישען על העובדה שארגון סמי מדינתי אשר שולט על שטח מוגדר, מהווה כתובת ברורה ומזוהה לממשלות שעלולות להגיב "באופן לא רצוי" לפיגועים (גנור 2008). ייתכן למשל שפיגוע התאומים היווה פעולה "מוצלחת מידי" מבחינת אל-קאעידה, וכזו שהביאה לכיבוש אפגניסטן, הפלת טליבן, ולימים לחיסולו של מנהיג הארגון בן לאדן. שילינג מתאר בספרו את חשיבות הסטטוס קוו בין שחקנים, שעבור שימורו מוכנים השחקנים לשלם מחיר (Schelling 1960). כך שיתכן שדווקא העובדה שארגונים סמי מדינתיים נשלטים ע"י ישות מרכזית אשר משקללת מגוון של אינטרסים ושיקולים, כגון שיקול ה"סטטוס קוו" – היא שמביאה לפיגועים שחלקם (בכוונת מכוון) מסבים נזק קטן עם מיעוט קורבנות והרוגים. כך או כך, ממצאי המחקר בהקשרי

האפקטיביות אינם מובהקים, אך הסיבות הפוטנציאליות לכך הן מגוונות ויש להעמיק את המחקר בסוגיה זו על מנת לאתרן.¹⁸

העלייה במספר המחבלים ההרוגים לפיגוע בקרב ארגונים סמי מדינתיים, הגם שלא בכל המודלים הייתה מובהקת, עשויה להתאים לתיאוריות מתחום הכלכלה של היצע וביקוש אשר לפיהם נקבע "מחירה" של פעילות אלימה. ככל שמוצר נפוץ יותר בשוק, כך ערכו נמוך יותר (Mankiw 2008). ייתכן שארגונים סמי מדינתיים אשר ככלל, אינם סובלים ממחסור בכוח אדם וכסף, וכפי שראינו – מבצעים פיגועים בתדירות גבוהה, יכולים להרשות לעצמם "להקריב" מספר גדול יותר של מחבלים. גם אנדרסון וקרטר מראים כיצד עקרונות ממיקרו כלכלה יכולים לספק תובנות על מודל קבלת ההחלטות הרציונלי של ארגוני טרור בהינתן משאבים מרובים או חסרים, ומראים שבהינתן ריבוי של משאבים חומריים הארגון יהיה נכון לשלם מחיר גבוהה יותר על פעילותו האלימה (Anderton & Carter 2006).

לצד חוסר המובהקות בסוגיית אפקטיביות הפיגועים (הבודדים), מצאנו שהנזק המצרפי שמייצרים ארגוני טרור סמי מדינתיים, הנו גבוהה יותר במונחים של מספר ההרוגים הכולל ושל מספר הקורבנות. קשר זה מובהק סטטיסטית. הסבר אפשרי לממצא זה הנו מתמטי- כפי שניתן לראות בתוצאות בלוח 2, יחס תדירות הפיגועים בין ארגונים סמי מדינתיים לארגוני טרור קלאסיים נע בין יחס הגדול פי 2 לטובת ארגונים סמי מדינתיים במקרה הנמוך (במודל 4), ליחס הגדול בפי 9 לטובת הארגונים הסמי מדינתיים במקרה הגבוהה (מודל 3). בנוסף, ראינו שארגונים סמי מדינתיים מפעילים את כוח האדם הקרבי שלהם באופן יעיל יותר. לבסוף, הממצאים בנוגע לאפקטיביות הארגונים (מספר ההרוגים שמייצרים בפיגוע בודד) אמנם לא היו מובהקים אך במרבית המקרים הראו קשר חיובי בין ארגונים סמי מדינתיים לבין אפקטיביות הפיגוע. אי לכך, הממצא בנוגע לנזק מצרפי גדול יותר ע"י ארגוני טרור סמי מדינתיים הנו הגיוני. ממצא זה עולה בקנה אחד גם עם ממצאיו של בסיס הנתונים - BAAD (Big Allied and Dangerous) של מכללת רוקפלר באוניברסיטת ניו יורק אשר בדירוג עשרת ארגוני הטרור הקטלניים ביותר בעולם כלל שישה ארגונים סמי מדינתיים מתוך שמונה ארגונים שנחקרו במסגרת המחקר הנוכחי (ברשימת עשרת הארגונים הקטלניים של BAAD הופיעו כל הארגונים שבקבוצה א' למעט חמאס וחיזבאללה).¹⁹

ממצאי המחקר מצביעים על כך שארגונים סמי מדינתיים אכן מפנים חלק גדול יותר מפעילותם כנגד מטרות מדינתיות, יחד עם זאת, מדובר בנטייה מוגברת קלה לכיוון מטרות מדינתיות שבאה לידי ביטוי בגידול של אחוזים בודדים בלבד של כ 7% – 9% בהשוואה לארגוני טרור קלאסיים. לאור העובדה שהארגונים הסמי מדינתיים מנוהלים על ידי ישות מרכזית, סביר שישנה יד מכוונת של הפעילויות, וייתכן שקיימת אסטרטגיה ברורה יותר בבחירת המטרות,

¹⁸ להמלצות ספציפיות למחקרי המשך ראה את פרק הסיכום

¹⁹ <http://www.start.umd.edu/baad/database?sort=desc&order=Lethality>

אך הממצא שהתקבל אינו מביא לידי ביטוי הבדל משמעותי מספיק. גם כאן נדרש מחקר מעמיק יותר בסוגיה זו, על מנת לייצר תובנות בדבר האופן שבו ארגוני טרור סמי מדינתיים בוחרים את מטרותיהם ויעדיהם.

לבסוף, חשוב מאוד לשים לב לסוגיית השונות שמשתקפת בניתוחים של קבוצת הארגונים הסמי מדינתיים. על אף שממצאי המחקר מוצאים מאפייני פיגועים מובחנים לארגונים הסמי מדינתיים שנחקרו במסגרת מחקר זה, ניתן לראות שבאופן גורף קיימת שונות גדולה בין הארגונים. הדבר מצביע על כך, שבתוך קבוצת הארגונים הסמי מדינתיים ישנם הבדלים פוטנציאליים משמעותיים בין הארגונים, והדבר נכון למרביתן של השערות המחקר שאומתו במסגרת הניתוחים שביצענו.

פרק 7 - קשיים ופערים במחקר הנוכחי:

סובייקטיביות הנתונים. כפי שנאמר בסקירת הספרות, ישנו קושי להגדיר טרור מהו. מתי "פעולה אלימה" הנה פעולה צבאית לגיטימית, ומתי היא נחשבת לפעילות טרור? כך למשל הגדרתו של FARC כארגון טרור היוותה שנים נושא למחלוקת בין קולומביה לבין מדינות אחרות. גם חזבאללה, הוכר ע"י האירופאים כארגון טרור רק בעשור האחרון. מכאן שהבסיס למחקר זה – נתונים אודות פעילותם האלימה של ארגוני טרור – הנם נתונים אשר בשלב כלשהו היו נתונים להגדרה שהנה סובייקטיבית ונתונה לפרשנות. האם פעולה של FARC כנגד חיילים קולומביאנים אשר אינם בתפקיד הנה פיגוע טרור או פעולה צבאית? האם עליה להיכלל בפעולות שנכנסו לבסיס הנתונים של מחקר זה? סוגיה זו מקבלת משנה תוקף בבואנו לחקור ארגונים סמי מדינתיים אשר התנהלותם דומה לפעילויותיהן של מדינות, ופעילותם האלימה יכולה להיחשב בחלק מהמקרים לפעילות צבאית לכל דבר.

יכולת ההכללה מהרכב הארגונים שנבחר לצורך מחקר זה. היות שמחקר זה בוחן הגדרה חדשה, איתור מקורי של ארגוני טרור סמי מדינתיים מהווה אתגר מורכב, לאור פערי מידע. לעיתים גם לארגון הטרור, וגם למדינה שכנגדה הוא פועל אין עניין לחשוף את רמת שליטתו בשטח. לעיתים קרובות קשה להתחקות אחר נקודת הזמן המדויקת שבה הפך ארגון הטרור לסמי מדינתי, ולרמת ורוחב השליטה שלו בשטח. לכן, יש להניח שקיימים ארגוני טרור סמי מדינתיים בעולם שאליהם לא התייחסנו. מסיבה זו בחרנו להתמקד באזורים גיאוגרפיים מצומצמים יותר, שאותם ניתן היה לחקור באופן מעמיק יותר, והעדפנו דיוק בזיהוי הארגונים על פני הכללת ארגונים נוספים תוך סיכון בהגדלת שגיאות מדידה. עם זאת, למרות מאמצינו להימנע מכך יתכן שקיימים ארגונים סמי מדינתיים בקבוצת ארגוני הטרור שאליהם התייחסנו כארגוני טרור קלאסיים. למול ארגוני טרור שחיים באזורי אנדרלמוסיה (כגון לוב, אפגניסטן) ובעיקר כשמאפייני האוכלוסייה הם שבטיים (שבטים אשר שולטים על שטח וחמולות), היה קושי לעיתים, במגבלות המחקר הנוכחי, להגיע לנתונים שמהם ניתן יהיה לקבוע האם הארגון עומד בהגדרות של סמי מדינתי. במסגרת מחקרי המשך מעמיקים יותר, ניתן יהיה לטייב את רמת הדיוק בסוגיה זו.

הקושי להבחין בין תקופות של חוסר פעילות למצבים של התפרקות ארגונים (חוסר קיום). בבסיס הנתונים GTD מופיעים כלל הפיגועים שהיו בעולם החל משנות ה-70. אין בבסיס הנתונים מידע על תקופות ללא פעילות. כיצד ניתן לשקף תקופות של שקט? האם בהינתן פרק זמן ארוך ללא פעילות של ארגון כלשהו –מדובר בתקופת שקט, או בתקופה שבה הארגון כבר אינו קיים? על מנת לספק תשובות מדויקות יש לחקור כל גורם/ארגון שביצע פיגוע ולהתחקות אחר מידע שיאפשר לקבל תשובה (מדובר באלפי ארגונים שכאלה). מנגד, לאור העובדה

שהמחקר עוסק במאפייני ותדירות פעילותם האלימה של הארגונים, נתונים מדויקים על תקופות השקט של ארגונים הנם קריטיים מסיבות מובנות. במחקר הנוכחי, בחרנו בדרך סטטיסטית להתמודד עם אתגר זה (כפי שתואר לעיל), ויש להניח שהיא אינה נקיה מאי-דיוקים במקרים מסוימים.

פרק 8 - סיכום והמלצות למחקרי המשך:

מחקר זה סווג את קבוצת ארגוני הטרור שהשתלטו על שטח ואזרחים, הגדירים כארגונים "סמי מדינתיים", וסיפק הוכחות אמפיריות לכך שיש לפעילותם האלימה מאפיינים מובחנים. המחקר מצביע על מתאמים, אך נמנע מלהסיק סיבתיות. כלומר, לצד העובדה שהמחקר מדגים אמפירית, כי לפעילותם האלימה של ארגונים סמי מדינתיים קיימים מאפיינים מובחנים, המחקר לא קובע כי מאפיינים אלה הנם תוצאה של השתלטות על שטח או שליטה על אזרחים. לסיווג הארגונים עשויה להיות תרומה תיאורטית משמעותית היות והטיפולוגיה של ארגוני טרור הנה חסרה (ולנסי 2015), וגם לאור העובדה שישנו מיעוט יחסי של מחקרים אמפיריים בתחום חקר ארגוני הטרור (Ranstrop 2009). בצד המקצועי – המחקר עשוי להיות בעל ערך למקבלי החלטות וקובעי מדיניות היות ומאפשר היכרות טובה יותר עם קבוצת ארגוני טרור שהנה מהמסוכנת ביותר בקרב ארגוני הטרור.

סיווג הארגונים ומאפייני פעילותם המובחנים, המתאם שנמצא, רציונל ומתודולוגיית המחקר מייצרים בסיס למספר מחקרי המשך אפשריים. ראשית, מחקר אשר יאתר ארגוני טרור סמי מדינתיים נוספים בעולם²⁰, יאפשר לבצע ניתוחים דומים לאלה שבצענו אך תוך הישענות על קבוצה גדולה יותר של ארגונים. הדבר יאפשר לבצע ניתוחים תוך שימוש בחתכים רבים, כולל השוואת הארגונים לעצמם בתקופות חיים שונות ובכך להגיע לתובנות עומק בדגש על שאלת הסיבתיות (האם שליטה על שטח ואזרחים הם הגורם למאפייני הפעילות המובחנים). שנית, מחקר המשך יכול לבחון מאפיינים נוספים של פעילות אלימה שלא נבחנו במסגרת מחקר זה, כמו למשל אחוז ההצלחה בפיגועים, סוגי הפיגועים שנבחרו (חטיפה/התנקשות וכו') ועוד. למחקר שיתבסס על מתודולוגיית המחקר הנוכחי, אך שיבחן את ההשפעה שיש לעיסוק של ארגוני טרור בפוליטיקה עשוי להיות ערך משמעותי, תיאורטי ומעשי. היות וטרור ופוליטיקה הנם במרבית המקרים שזורים, ניתן לבדוק כיצד התנהגותם הפוליטית של ארגונים השפיע על מאפייני פעילותם האלימה. ולבסוף, כעת, משנמצאו מאפיינים מובחנים של ארגונים סמי מדינתיים – ניתן לבצע מחקר הפוך. קרי, ביצוע ניתוחים על בסיס הנתונים הקיימים (כגון GTD), איתור ארגוני טרור נוספים באמצעות המאפיינים המובחנים, ובחינת תכונות והיסטוריית הארגונים לצורך קביעה באם מדובר בארגונים סמי מדינתיים.

²⁰ איתור ארגונים סמי מדינתיים אינו פשוט היות ובחלק גדול מהמקרים חסר מידע על סוגיית השליטה על שטח, באילו שנים שלט הארגון, מה היה גודל השטח, האם הארגון אכן התנהג כממשלה וכו'.

רשימת מקורות

- Abbas, H., (2014), *The Taliban Revival: Violence and Extremism on the Pakistan-Afghanistan Frontier*, Yale University Press, New Haven.
- Anderton, C.H. & Carter, J.R., (2006), "Appllying Intermediate Microeconomics to Terrorism", *The Journal of Economic Education*, 37, 442-458.
- Benmelech, E. & Berrebi, C., (2007), "Human Capital and the Productivity of Suicide Bombers", *Journal of Economic Perspectives*, 21, 223-238.
- Clauset, A. & Gleditsch, K. (2012), "The Developmental Dynamics of Terrorist Organizations", *Plos One* ,7, 1-11.
- Cronin, A.K., (2006), "How al-Qaida Ends: The Decline and Demise of Terrorist Groups", *International Security*, 31, 7-48.
- Eccarius-Kelly, V., (2012), "Surreptitious Lifelines: A Structural Analysis of the FARC and the PKK", *Terrorism and Political Violence*, 24, 235-258.
- Feinstein, J.S. & Kaplan, E.H., (2010), "Analysis of a Startegic Terror Organization", *Journal of Conflict Resolution*, 54, 281-302.
- Ganor, B. (2008), "Terrorist Organization Typologies and the Probability of a Boomerang Effect", *Studies in Conflict & Terrorism*, 31, 270-282.
- Gerwehr, S. & Hubbard, K., (2006), "What Is Terrorism?: Key Elements and History", Bongar, B., Brown, L.M. Beutler, L.A., Breckridge, J.N., & Zimbardo, P.G., (ed), *Psycology of Terrorism*, Oxford Unevirsity Press, New York, 28-75.
- Gleis, J.L., & Berti, B., (2012), *Hezbollah and Hamas A Comparative Study*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Hansen, S.J., (2013), *Al-Shabbab in Somalia: The history and Ideology of Militanat Islamist Group*, Oxford University Press, New York.

- King, G. & Zeng, L., (2001), "Logistic Regression in Rare Event Data", *Political Analysis*, 6, 137–63.
- Laqueur, W., (1987), *The Age of Terrorism*, Weidenfeld & Nicolson, London
- Leech, G., (2011), *The FARC: The Longest Insurgency*, Zed Books, London.
- Levitt, M., (2007), *Hamas Politics, Charity and Terrorism in the Service of Jihad*, Yale University Press, New Haven
- Lilienfeld, D.E. & Stolley, P.D., (1994), *Foundations of Epidemiology*, Oxford University Press, New York, 229.
- Ly, P.E., (2007), "The Charitable Activities of Terrorist Organization", *Public Choice*, 1, 177-195.
- Mankiw, N.G., (2008), *Principles of Economics*, Harvard University Press, Boston.
- Mann, M., (1984), "The autonomous power of the state: its origins, mechanisms and results", *European Journal of Sociology*, 185-213.
- Mishal, S. & Sela, A. (2006), *The palestinaian Hamas*, Columbia University Press, New-York.
- Norton, A.R., (2014), *Hezbollah: A Short History*, Princeton University Press, New-Jersey.
- Ranstrop, M., (2009), " Mapping terrorism studies after 9/11", Smyth, M.B., Gunning, J., & Jackson, R., (Eds), *Critical Terrorism Studies*, Routledge, Oxford, 17-19.
- Rubin, J. & Friedland, N., (1986). "Theater of Terror", *Psychology Today*, 20 , 18-28.
- Schelling, T.C., (1960), *The Strategy of Conflict*, Harvard University Press, Boston.

Siegel D. & Shapiro J. (2007), "Underfunding in Terrorist Organization", *International Studies Quarterly*, 51, 405-429.

Slike A., (2004), "An Introduction to Terrorism Research", Slike, (ed), *Research on Terrorism*, Routledge, Oxford , 1-29.

Slike A., (2004), "The Road Less Traveled", Slike, (ed), *Research on Terrorism*, Routledge, Oxford ,166-193.

Tamimi, A., (2007), *Hamas- A History from Within*, Olive Branch Press, Northampton.

Van Engeland, A. & Rudolph, R.M., (2008), *From Terrorism to Politics*, Burlington, VT: Ashgate. Weber, M., (1968), *Economy and Society*, New York, Bedminster Press.

Zweiri, M., (2006), " The Hamas Victory: Shifting Sands or Major Earthquake?", *Third world Quarterly*, 27, 675-687.

אבן, ש. וולנסי, כ., (2015), "המדינה האיסלאמית: ארגון עשיר-מדינה עניה", שוויצר, י. ועינב ע., (עורכים), *המדינה האיסלאמית דגל שחור מתנוסס מעליה*, המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), תל אביב, 63-70.

ולנסי, כ., (2015), "היבטי משילות והתבססות אזרחית של "המדינה האיסלאמית", שוויצר, י. ועינב ע., (עורכים), *המדינה האיסלאמית דגל שחור מתנוסס מעליה*, המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), תל אביב, 71-76.

Web Sites:

Start, *GTD - Data Base*, <http://www.start.umd.edu/gtd/>, 18/02/2016.

פורבס, *10 ארגוני הטרור העשירים בעולם*,

<http://www.forbes.co.il/rating/list.aspx?en6v0tVq=GM>, 18/2/2016.

PVC, *Islamic State of Iraq and al Sham (ISIS)*,

<http://www.start.umd.edu/baad/narratives/islamic-state-iraq-and-al-sham->

[isis#_ednref11](http://www.start.umd.edu/baad/narratives/islamic-state-iraq-and-al-sham-), 21/09/2015.

Stanford University, *The Islamic State*,

<http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi->

[bin/groups/view/1?highlight=isis](http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1?highlight=isis), 4/4/2016.

נספחים

נספח א' - סקירת ארגוני הטרור הסמי מדינתיים שעלו במחקר זה:

FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia = הכוחות המזוינים המהפכניים של קולומביה):

רקע ושנת הקמה – בשנת 1964 הקימו חברי המפלגה הקומוניסטית

הקולומביאנית (PCC) מנואל מרולאנדה, וחקובו ארנס את ארגון

FARC ששימש כזרוע הצבאית של המפלגה. הארגון פעל כמחתרת

בעלת עמדות מרקסיסטיות במטרה להפיל את הממשלה הקולומביאנית ולשפר את תנאיהם

של האיכרים ובני המעמד הנמוך. בסוף שנות ה-70 לצד פעילות טרור החל הארגון לעסוק

גם בסחר בסמים ובחטיפת אנשים על מנת לממן את פעילותו, והתעצם משמעותית. כך

בין 1970 ועד 1982 התרחב הארגון מ-500 ל-3000 לוחמים והחל להשתלט בהדרגה על

שטחים בעיקר בדרום ובמזרח קולומביה (Leech 2012). בתחילת שנות ה-80 הוסיף

הארגון לשמו את ראשי התיבות EP (Ejército del Pueblo) – "צבא העם".

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" החל מ-1983 החל הארגון לחזק מאוד את זהותו

המדינתית ושילב פעילות פוליטית במסגרתה חבר לברית האלקטורלית של מפלגת

הפועלים (UP). בתקופה זו המשיך הארגון להתעצם ולהשתלט על שטחים (ולנסי 2015).

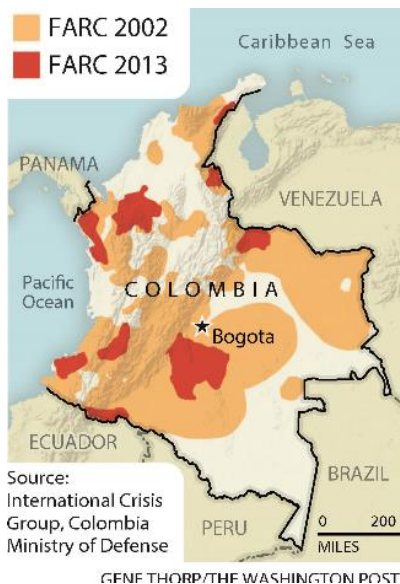
ה-FARC, באמצעות פיקוד מרכזי שהפעיל את יתר שלוחותיו (Eccarius-Kelly 2012)

תפקד דה פקטו כמדינה בשטחים שתחת שליטתו, סיפק שירותים חברתיים, והשליט חוק

וסדר תחת מערכת שיפוטית משלו (Leech 2012).

עד העשור האחרון של המאה ה-20 הארגון שלט על כ-40% משטח קולומביה, אולם

בעשור הראשון של המאה ה-21, כתוצאה מסדרת מבצעים צבאיים של הממשלה

הקולומביאנית שליטת הארגון צומצמה, ל-30%

משטח המדינה. ראה לוח A להתרשמות מהבדלים

בגודל השטח שבין שנת 2002 לשנת 2013 ובכל

זאת, גם לאחר ששטחו צומצם מאוד, עדיין שלט

FARC בשטח בגודל מאות קילומטרים.²¹ ב-2012

נכנס FARC למו"מ עם ממשלת קולומביה, ובאוג'

2016 נחתם הסכם אשר הביא לסוף הסכסוך.

סדרי גודל (פעילים בארגון):²²

שנת 1971: 780

שנת 1986: +4,000

שנת 2007: 18,000

לוח A – שטחים שבשליטת FARC ב-2002 וב-2013

²¹ <http://www.japantimes.co.jp/news/2013/12/22/world/>

²² <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/61?highlight=al+shabaab>

חיזבאללה (חזב الله = "מפלגת האל"):

רקע ושנת הקמה - ארגון חזבאללה הוקם בסוף שנת 1982 כארגון אב אסלאמי

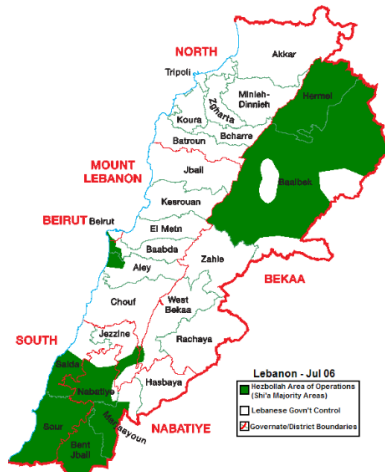
לכלל הקבוצות השיעיות בלבנון, במטרה להילחם בכיבוש הישראלי ובעידודה של איראן. הארגון הגדיר את עצמו כתנועת התנגדות אסלאמית שיעית עם

יסודות כלכליים, פוליטיים, חברתיים ואידיאולוגיים. חיזבאללה נוהל בתחילת דרכו ע"י תשעה נציגים משלוש תנועות שונות, שניסחו את "מניפסט התשעיה", ששיקף את מטרות ואידיאולוגיית הארגון: האמונה באסלאם כאידיאולוגיה וכדוקטרינה מנחה; הסמכות הבלעדית לקבלת ההחלטות נתונה לחכמי ההלכה שחייבים לאמץ את דבריו של האמאם השיעי באיראן - אייתולה חומיני; ההתנגדות המזוינת היא האמצעי למאבק באויב הישראלי והיא מחייבת ג'יהאד (מלחמת קודש) שיוציא לפועל חובה זו (ולנסי, 2015).

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – לאורך שנות התשעים חזבאללה החל לאמץ זהות

מדינתית- במסגרתה התרחב מתנועה רעיונית לארגון ממוסד, המאופיין במבנה ארגוני מסועף, בנוכחות גיאוגרפית משמעותית בלבנון ובתשתית סעד ורווחה (ולנסי 2015). חיזבאללה מנוהל ע"י קבוצת מצומצמת של אנשים שבראשם עומד מזכ"ל ומחולק לשלושה מחוזות: הבקאע, דרום לבנון ודרום בירות. בכל מחוז ישנה חלוקה לשבע קבוצות נושאות: רוח, חוק, חברה, כלכלה, פוליטיקה, תקשורת, וצבא. הארגון מפעיל חנויות, בתי חולים בתי ספר, שרותי תיקון ותחזוקת תשתיות תעבורה ומים, ומתפקד כ"מדינה בתוך מדינה" (Eneland & Rudolph 2008). את המימון לפעילותו מקבל הארגון באמצעות גביית מיסים, מימון איראני ומסחר חוקי ובלתי חוקי ברחבי העולם (Gleis & Berti 2012).

בשנות ה-2000 התחזקה זהותו המדינתית לאחר נסיגת צה"ל מלבנון. חיזבאללה הגביר את שליטתו בדרום לבנון, וזאת על אף מתיחות עם צבא לבנון שרצה להשיב את שליטתו על הגבול

(Norton 2007). ב-2004 בבחירות לרשויות המקומיות, זכה

הארגון בדרום בירות והבקאע, בדרום לבנון ובנבטיה, וב-2006

כפה על ממשלת לבנון להכיר בו כתנועת התנגדות לגיטימית.

בלוח B ניתן להתרשם מהשטחים בהם שלט חיזבאללה

ב-2006²³. בהמשך השנה, במהלך מלחמת לבנון השנייה,

הפגין הארגון יכולות צבאיות מרשימות, יכולת שרידות ושליטה

הרמטית בשטחים שבשליטתו (ולנסי 2015). כיום מסייע

הארגון לממשל אסד במלחמת האזרחים בסוריה.

מספר פעילים נכון ל-2015 – 6000 פעילים.²⁴

לוח B – שטחים בלבנון שבשליטת

חיזבאללה נכון ל-2006

²³ <http://www.slideshare.net/Slideshareinja/hezbollah-terrorist-organization>

²⁴ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/hizballah>

חמאס (حماس - حركة المقاومة الإسلامية = תנועת ההתנגדות האסלאמית):

רקע ושנת הקמה – ארגון חמאס (בתרגום מילולי מערבית חמאס =

"התלהבות"), נוסד ב-1987 כשלוחה של ארגון האחים המוסלמים שבסיסו במצרים. חמאס שם לעצמו למטרה להשמיד את מדינת ישראל, ולהקים

בשטחה מדינה פלסטינית אסלאמית (Levitt 2006). היסודות לתנועה הונחו כעשור קודם לכן, עם הקמתו של "המרכז האיסלאמי" בעזה ע"י שיח' אחמד יאסין. המרכז הפעיל תשתית סוציאלית ענפה הכוללת בתי ספר, בתי חולים, פעילות צדקה, פעילות דוּעָה (دعوة) – חינוך והטפה לאסלאם. חמאס עבר כברת דרך: מארגון עם דגש חברתי בתחילת שנות ה-80, לתנועת מחתרת צבאית ודומיננטית בשנות ה-90, לאופוזיציה נרדפת וחלופה לרשות הפלסטינית בתחילת שנות ה-2000 ועד לריבון בלתי מעורער ברצועת עזה בימים אלה (ולנסי 2015). במסגרת דבקותו בג'יהאד, ולאורך כל שנותיו מאז הקמתו הוביל חמאס את הפיגועים הקטלניים ביותר כנגד ישראל, בדגש על פיגועי ההתאבדות (Mishal & Sela 2006). הארגון פועל בתאים מחתרתיים בשטחי יהודה ושומרון, וקריבון בעל ארגונים צבאיים ברצועת עזה.

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – חמאס בנוי משלוש ישויות בלתי נפרדות: ישות

חברתית ופוליטית אשר עוסקת בסוגיות חברתיות ופוליטיות, זרוע צבאית האחראית על מימוש פעילות אלימה כנגד ישראל והמשתפים עמה פעולה, ומועצת החכמים (שורא) אשר מקבלת את ההחלטות ושמקום מושבה בעולם משתנה. בתחילת 2005 חיצק חמאס את זהותו המדינתית. הדבר קיבל ביטוי משמעותי כאשר הארגון הביא להצלחה יחסית בבחירות המוניציפאליות בגדה וברצועת עזה. כך למשל בסבב השני של הבחירות זכה הארגון ב-7 מתוך 10 מועצות מקומיות (Tamimi 2007). בינואר 2006 זכה חמאס ב-80 מתוך 132 כיסאות בפרלמנט הפלסטיני והפך למושל דה פקטו בגדה וברצועה (Zweiri 2006). להתרשמות מגודל הרצועה, 365 קמ"ר, ראה לוח C.²⁵ הדבר הוביל לחיכוכים אלימים עם פת"ח ובאמצע 2007, השתלט חמאס על כלל המוסדות שהיו בידי פת"ח ובכך הפך לגורם היחיד, למעט ארגונים המוניטריים זרים, שמפעיל מוסדות משילות ושרותים לתושבים שברצועת עזה. בכלל זה מספק

לוח C – רצועת עזה שבשליטת חמאס

חמאס שרותי פנים, משפט וחוק, חינוך, בריאות,

תשתיות תעבורה, תקשורת ועוד (Milton-Edwards 2008).

מספר פעילים - נכון לשנת 2012 לחמאס בין

7,000 ל-10,000 פעילים.²⁶

²⁵ http://www.wikiwand.com/en/Gaza%E2%80%93Israel_conflict

²⁶ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/hamas-islamic-resistance-movement>

אל שבאב (حركة الشباب المجاهدين = "תנועת הנוער הלוחם מלחמת קודש"):

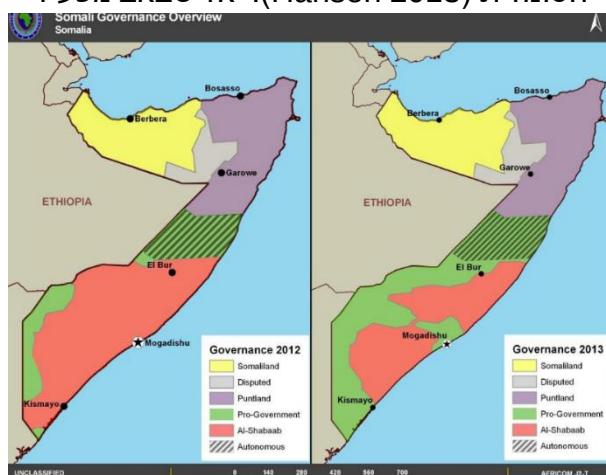
רקע ושנת הקמה – אל-שבאב הנו ארגון הטרור הגדול ביותר שנלחם בממשלה

הסומלית, שולט על שטח רב במדינה, בעל אידאולוגיה אסלאמית נוקשה ושם לעצמו למטרה להנחיל בסומליה ומחוץ לה את חוקי השריעה. ישנן גרסאות שונות לאופן ולזמן ששבו הוקם ארגון אל-שבאב, אך ישנה הסכמה שהארגון שאב השראה וכוח אדם מאל קאעידה, החל לפעול כבר בסוף שנות ה-90 ושהוקם באופן פורמאלי בדצמבר 2006²⁷ במסגרת המלחמה בין ה-ICU ("איחוד בתי הדין האיסלאמים" = ארגון דתי אסלאמי ששלט בעת ההיא בדרום המדינה) לבין הממשלה הסומלית, וצבא אתיופיה שפלש לסומליה בעידוד ארה"ב במטרה לסייע לממשלה.

בתחילת שנת 2007, לאחר ש-ICU נסוג מחלק משמעותי מהשטחים שתחת שליטתו, ולאחר שאל-שבאב ספג מכות קשות מצבא אתיופיה היה נדמה שארגון הטרור על סף שבירה. אך התנהלות מאוחדת, מסודרת ונחושה, ויכולתו לגייס את האוכלוסייה הסומלית כנגד צבא אתיופיה – הובילו להישרדותו והתחזקותו. בין השנים 2007 – 2009, ניהל אל-שבאב מלחמת גרילה אפקטיבית כנגד החיילים האתיופיים וממשלת סומליה. מלחמה שבסופה, בינואר 2009, עזב הצבא האתיופי את סומליה ואל-שבאב התחיל בהשתלטות על חלק משמעותי משטח המדינה (Hansen 2013).

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – עד אמצע שנת 2009 שלט הארגון על החלק הארי

של דרום סומליה והחל לבנות מנגנוני משילות. ראה לוח D להתרשמות מהשטח שהיה בידי הארגון בשנים של 2012-2013.²⁸ הארגון מנהל ע"י מנהיג, ומוסדות מרכזיים לניהול תחומים שונים כגון: מודיעין, פנים, תקשורת, עבודה, חינוך, תשתיות ומשפט. עדויות רבות בסומליה נוגעות ביכולתו הטובה של ארגון אל-שבאב לאכוף חוק וסדר, במיוחד בהשוואה לשלטון הלא אפקטיבי ומושחת של TFG - ממשלת המעבר הסומלית (Hansen 2013). אל שבאב מפעיל

לוח D – שטחים שבשליטת אל-שבאב נכון ל-2012

מערכת משומנת של גביית מיסים אשר מהווה חלק משמעותי ממקור הכנסתו. כך למשל כל ספינה שעוגנת בנמל קיסמיו (בדרום סומליה) מחויבת במס שנע בין \$1000 ל-\$2000. הארגון גובה מס שבין 10%-15% על רכוש, חוות, חנויות ועוד (Hansen 2013). נכון ל-2014 בארגון בין 7000 ל-9000 פעילים.²⁹

²⁷ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/61>

²⁸ <https://codebookafrica.files.wordpress.com/2013/11/somalia-governance-2012-2013.jpg>

²⁹ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/al-shabaab>

טליבן (בפשטו: طالبان "תלמידים"):

ארגון הטליבן הוקם ב-1994 במהלך מלחמת האזרחים באפגניסטן. הארגון הוקם ע"י קבוצה של תלמידים אסלאמיים שבשלב ראשון חתרו להגן ולייצר ביטחון לרובע שבו חיו. בהובלתו

של מולה מחמד עומר השתלטה הקבוצה על עמדות במעברי הגבול, התעצמה במהירות והשתלטה באוקטובר 1994 על העיר קנדהאר (Abbas 2014). שנתיים מאוחר יותר השתלטה הקבוצה גם על קאבול חיסלה את הנשיא והשתלטה על יתר אפגניסטן. טליבן השליט משטר אסלאמי לפי חוקי השריעה. ב-2001 לאחר פיגוע התאומים ארה"ב הובילה קואליציה שכבשה את אפגניסטן, ומנהיגי הטליבן ברחו לפקיסטן, שם התבססו. טליבן אימץ מאפיינים של ארגון טרור והחל במימוש של פיגועים באפגניסטן ופקיסטן בדגש על פיגועי התאבדות.³⁰ ב-2005 כבר ניכרו סמני התאוששות של השפעות הטליבן באפגניסטן כולל יכולת השפעה על 11 מתוך 34 מחוזות באפגניסטן.

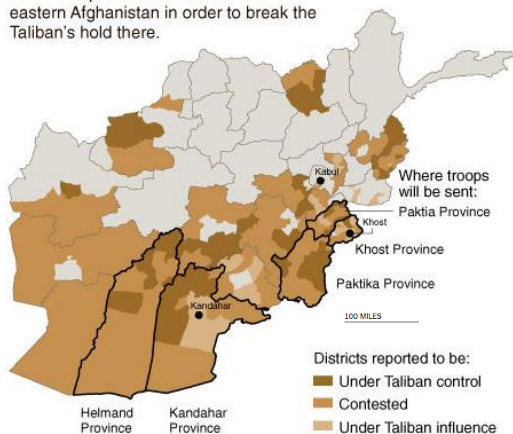
עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – ב-2009 החל טליבן לשלוט מחדש על שטח ועד 2010 כבר החזיר שליטה והשפעה על בדרום ובמזרח אפגניסטן (Abbas 2014). בלוח E ניתן לראות את השטחים עליהם שלט טליבן בסוף 2009.³¹ טליבן שולט בשטחים שברשותו, ומתנהג בהם כריבון לכל דבר ועניין. כך למשל, הארגון גובה מס על חקלאות, על נסיעה בדרכים וגם מתעשיית הכרייה.³² הארגון מנוהל משלטון מרכזי בראשות המנהיג, ותחת עקרון של מבנה ותהליכים המאפיינים ארגון היררכי, עם מדיניות של חופש פעולה למנגנונים שתחת השלטון המרכזי.³³

BY BILL ROGGIO | December 2, 2009 | admin@longwarjournal.org | @billroggio

נכון ל-2012 הארגון כלל כ-30,000 פעילים.

In the Taliban's Grip

Many of the additional 30,000 troops will be sent to provinces in southern and eastern Afghanistan in order to break the Taliban's hold there.

Source: The Long War Journal (Taliban map)

THE NEW YORK TIMES

לוח E – שטחים בשליטת הטליבן נכון לדצמבר 2009

³⁰ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/367?highlight=taliban>

³¹ http://www.longwarjournal.org/archives/2009/12/taliban_contest_or_c.php

³² <http://www.cfr.org/afghanistan/taliban-afghanistan/p10551>

³³ http://www.start.umd.edu/baad/narratives/taliban#_ednref22

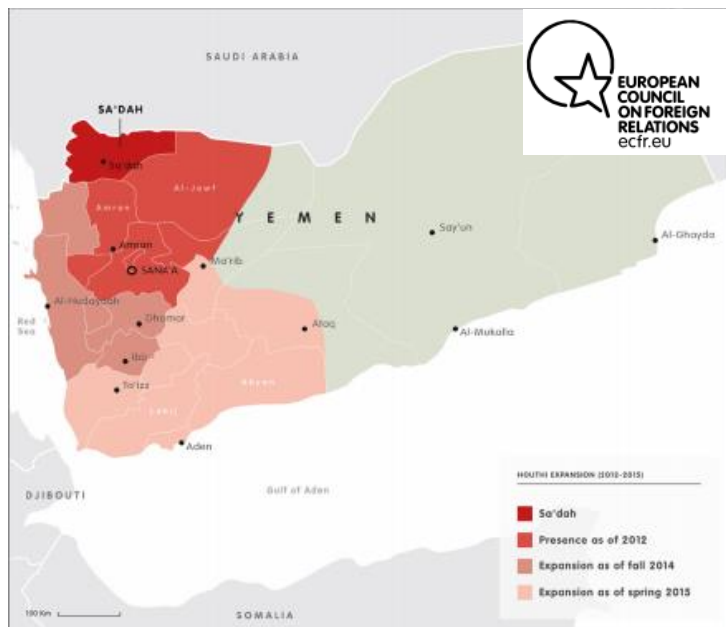

חות'ים (الحوثيون אל-חות'יין):

רקע ושנת הקמה – ארגון החות'ים הידוע גם כאל-שבאב אלמואמין (الشباب المؤمن - "הנוער המאמין")

הוקם בתחילת שנות ה-90 כתנועה אסלאמית זיידית הפועלת להחייאת התנועה הזיידית בצפון תימן. הארגון מתנגד לפעילות סונית והוא עוין את המערב בדגש על ארה"ב וישראל. בדגל הרשמי של הארגון כתוב: "אלוהים גדול, מוות לארה"ב, מוות לישראל, קללו את היהודים, ניצחון לאסלאם". החות'ים נתמכים ע"י איראן, סוריה וחיזבאללה, ומוכרים כאויב של ערב הסעודית, אל קאעידה והמדינה האסלאמית. הארגון החל לנקוט באלימות, ב-2004 במהלך מחאה על שיתוף הפעולה האמריקאי-תימני כנגד הטרור ובעקבות ניסיונות הממשלה התימנית לעצור את מנהיג "הנוער המאמין", שייח חוסיין החות'י. בין השנים 2005 – 2010 בוצעו שישה מבצעי לחימה כנגד החות'ים ביוזמתה של ממשלת תימן. בחלק מהמקרים הממשלה תוגברה גם בכוחות סעודים (Winter 2011). ב-2011 הצבא התימני היה עסוק בפיזור הפגנות ולחימה בבירת תימן במסגרת התקוממות עממית האופיינית ל"אביב הערבי". החות'ים, שעודדו התקוממות זו, ניצלו את הסיטואציה, והשתלטו על מחוז צעדה שבצפון בתימן (Johnson 2015).

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – במקביל להשתלטות החות'ים על מחוז צעדה, הקים הארגון זרוע פוליטית והחל בהפעלת מנגנוני משילות. החל מ-2012 החות'ים החלו ממשיכים שליטתם על שטח: הקימו מחסומים, תחזקו ואבטחו כבישים, גבו מיסים סיפקו שירותים כמו כל ממשלה, והקימו מערכת חוק ומשפט (Johnson 2015). הארגון המשיך להתפשט וב-21 לספטמבר 2014 אף השתלט על חלקים משמעותיים מעיר הבירה צנעא (Alwazir 2015).

בלוח F ניתן לראות את התפשטות הארגון על פי שנים. מבנה הארגון ממודר, אך ידוע שנשלט באופן מרוכז ע"י המנהיג אשר מפעיל מספר זרועות כגון זרוע צבאית, זרוע שמשמרת קשרים עם חמולות אחרות וזרוע פוליטית (Johnson 2015).

לוח F - התפשטות החות'ים 2012 - 2015

אל-קאעידה בחצי האי ערב (القاعدة في جزيرة العرب) :

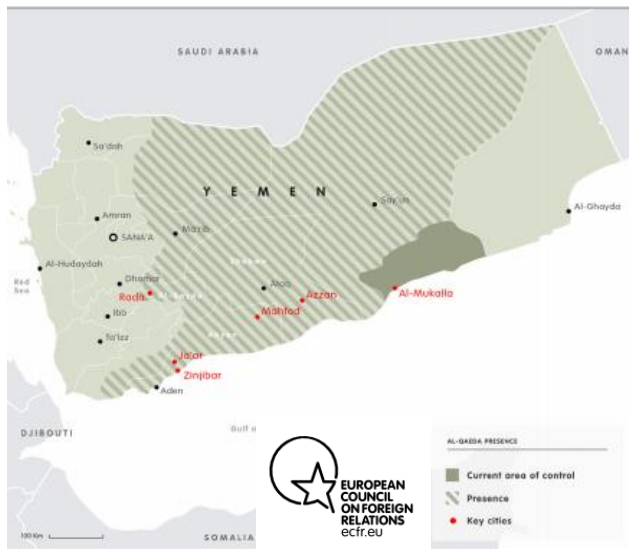

רקע ושנת הקמה – ארגון אל-קאעידה בחצי האי ערב, הידוע גם כ-AQAP

הוקם בינואר 2009 כמיזוג של ארגון אל קאעידה בתימן עם אנשיו בערב הסעודית. הדבר אירע בהמשך להדיפת הפעילים בערב הסעודית על ידי הממשלה הסעודית. שורשי הארגון הונחו בשנות ה-90 על ידי פעילים

אפגאנים וזרים שלחמו כנגד ברה"מ והתיישבו בתימן, כולל אוסמה בן לאדן. בהמשך, הקים בן לאדן את הג'יהאד האסלאמי בתימן, שהיווה את השורשים לאל-קאעידה בתימן. AQAP חותר להקמת ח'ליפה אסלאמית סונית סלפית (سلفية) בחצי האי ערב, ולהפיץ את הג'יהאד עד ישראל על מנת לשחרר את "המקומות הקודשים והאחים בעזה". ב-2010 ולפני האביב הערבי, החל AQAP לחתור לכיבוש והשתלטות על שטח, על מנת למשול בו ולהתחיל לממש את ייעוד הארגון (Johnson 2015). לקראת סוף 2010, השתלט על שטח ואזרחים, בשלב ראשון ללא הצלחה לשמר את הישגיו והערים שכבש נכבשו בחזרה ע"י הצבא התימני. החל מ-2011, הצליח הארגון להחזיק בכל זמן נתון בשטחים וערים, אם כי חלקים ממיקומיו משתנים לאור קרבות עם ממשלות סעודיה ותימן בגיבוי אמריקאי. נכון ל-2015 לצד שליטה במספר ערים, שולט הארגון גם על שטח רציף בדרום תימן במחוז הדרומט, כולל אל-מוקאללה, הנמל החמישי בגודלו תימן, ראה לוח G. נכון ל-2013 ישנם בארגון כ-1000 פעילים.³⁴

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – בשטחים שבשליטתו, מספק AQAP שירותים חברתיים ואזרחיים. הארגון מספק שירותים כגון חפירת בארות, תחזוקת תשתיות תחבורה, ושירותים רפואיים.³⁵ חשוב לציין שאין הסכמה בקרב החוקרים על יכולתו של AQAP לשלוט

באופן יציב בשטח, ולקיים מנגנוני משילות, וישנם חוקרים שטוענים שמדובר ב"נוכחות" בשטח ולא בשליטה על שטח (Johnson 2015). אך לאור ריבוי מחקר שהתייחסו ל AQAP כאל ארגון אשר מושל על שטח ואזרחים (START³⁶, FSJ³⁷), מחקר זה יסווגו כסמי מדינתי.³⁸

לוח G – שטחים בשליטה של AQAP ושטחים שבהם הארגון פועל נכון לשנת 2015 (ECFR)

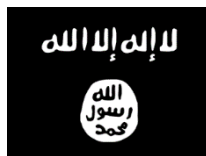
³⁴ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi->

³⁵ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/al-qaida-arabian-peninsula-aqap>

³⁶ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/al-qaida-arabian-peninsula-aqap>

³⁷ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi->

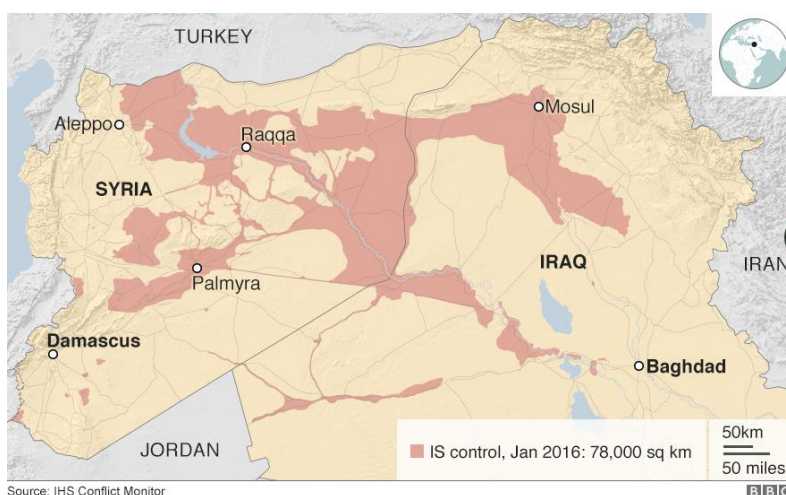
³⁸ <http://www.ecfr.eu/about>

ארגון המדינה האסלאמית (الدولة الإسلامية):

ארגון המדינה האסלאמית, הידוע בכינויו דאעש (ISIS), שינה את שמו מספר פעמים. הארגון התחיל כאל-קאעידה בעיראק (AQI) במסגרת שיתוף פעולה בין מנהג סוני סלפי, זרקאוו, לבין ארגון אל-קאעידה. דאעש חותר למשול בשטחי עיראק וסוריה, ולייצר שם מדינה אסלאמית סונית תחת חוקי השריעה³⁹. הארגון ביצע בתחילת דרכו פיגועים כנגד כוחות אמריקאים, ואזרחים בעיראק ובחול. ב-2006 שינה הארגון, בעיקר על מנת לזכות בתמיכה של מקומיים את שמו למדינה האסלאמית בעיראק (ISI). ב-2012 החל הארגון להשתמש בשטחים בסוריה כמקום לאימונים, ולקח חלק גם במלחמת האזרחים. ISI נפרד מאל-קאעידה ושינה את שמו למדינה האסלאמית בעיראק ובסוריה (ISIS)⁴⁰. החל מ-2014 הקשר עם אל-קאעידה נותק סופית.

עמידה בהגדרת ארגון "סמי מדינתי" – המדינה האסלאמית החלה להקים מוסדות אזרחיים למשילות כבר ב-2013 עם השתלטותה על שטחים, והגבירה מאמצים אלה בפברואר 2014 לאחר שהצהירה על עצמה כמדינה (ולנסי 2015). גודל השטח שעליו הארגון חולש משתנה אך נאמד בשנת 2015 ב-25,000 קמ"ר – 55,000 קמ"ר⁴¹. בלוח H ניתן לראות את השטחים שבשליטת ISIS נכון לינואר 2016⁴². מאז קיץ 2013 הוקמו בתי משפט הלכתיים בצפון סוריה, וכשנה לאחר מכן גם בעיראק. הארגון הקים מערכת חינוך שמתמקדת בלימודי דת, ואוסרת על לימוד מקצועות מערביים, מעניק תגמולים חומריים בדמות מענקים כספיים, ושירותים ואספקת צרכים הומניטריים לאוכלוסייה כגון מזון ומים, ביגוד, חשמל, שירותי רפואה ותברואה (ולנסי 2015). דאעש גובה מיסים, כאשר המס הבולט ביותר הנו מס הכנסה. כך למשל, פקידי ממשל עיראקים שתחת שליטת הארגון משלמים מס של עד 50% משכרם. מדובר בהכנסה שבשנת 2014 נאמדה בכ-300 מיליון דולר (אבן וולנסי 2015). נכון לשנת 2014, מספר

הפעילים בארגון נאמד בכ-20,000 – 30,000 פעילים⁴³.

לוח H – שטחים שבשליטת ISIS נכון לינואר 2016

³⁹ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/islamic-state-iraq-and-al-sham-isis>
⁴⁰ <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1?highlight=isis>
⁴¹ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/islamic-state-iraq-and-al-sham-isis>
⁴² <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034>
⁴³ <http://www.start.umd.edu/baad/narratives/islamic-state-iraq-and-al-sham-isis>

נספח ב' –ארגוני הטרור העשירים בעולם ע"פ מגזין Forbes:

הערכת Forbes ⁴⁴ לעשרת הארגונים העשירים בעולם נכון ל-2014. ניתן לראות שלמעט ארגון ההות'ים, מופיעים ברשימה כלל הארגונים הסמי מדינתיים, בחציה העליון של הרשימה.

www.forbes.co.il/rating/list.aspx?en6v0tVq=GM ⓘ				
1		דאע"ש	כ-2 מיליארד דולר	עיראק, סוריה וירדן
2		חמאס	כמיליארד דולר	עזה והגדה המערבית
3		FARC	כ-600 מיליון דולר	קולומביה
4		חיזבאללה	כ-500 מיליון דולר	לבנון
5		טאליבן	כ-400 מיליון דולר	אפגניסטן ופקיסטן
6		אל-קאעידה ושלוחותיו	כ-150 מיליון דולר	אפגניסטן ופקיסטן
7		לשקאר א-טייבה	כ-100 מיליון	פקיסטן והודו
8		א-שבאב	כ-70 מיליון דולר	סומליה, קניה, אוגנדה
9		REAL IRA	כ-50 מיליון דולר	צפון אירלנד, אירלנד, בריטניה
10		בוקו חראם	כ-25 מיליון דולר	ניגריה, קמרון

⁴⁴ <http://www.forbes.co.il/rating/list.aspx?en6v0tVq=GM>

נספח ג' – רשימת המדינות שבהן פועלים ארגונים סמי מדינתיים אך שלא הוכנסו למחקר:

בלוח I ניתן לראות את רשימת המדינות שלא הוכנסו למחקר. לו היינו מכניסים את מדינות אלה למחקר, היינו נאלצים לעבור על כלל ארגוני הטרור שפועלים בקנדה, מצרים, צרפת, האמירויות, כווית, בחריין, פרו, אקוודור, טורקמניסטן, אתיופיה, אוגנדה, טורקיה, לחקור אותם ולסווגם בהתאם להגדרות המחקר. משיקולי ישימות, ובעיקר לאור העובדה שמדובר בסך הכל ב-0.41% מסך הפעילות האלימה של הארגונים הסמי מדינתיים שבקבוצה א' – החלטנו לוותר על מדינות אלה ולהתמקד בשתי המדינות המרכזיות שבהן פועל כל אחד מהארגונים הסמי מדינתיים. מדובר על 12 מדינות. לרשימת המדינות, ולרשימת 710 ארגוני הטרור שפועלים בהן, ראה נספח ה'.

לוח I - רשימת המדינות שלא הוכנסו למחקר ושבהן פעילים ארגונים סמי מדינתיים מקבוצה א'

A	B	C	D	E	F	G	H
	Canada	Egypt	Total perc	Canada_N	Egypt_N	Total_N	
Hamas (Islamic Resistance Movement)	0.26%	0.26%	0.52%	1	1	385	
	France	United Arab Emirates	Total perc	France	United Arab Emirates	Total_N	
Al-Qaida in the Arabian Peninsula (AQAP)	0.11%	0.11%	0.22%	1	1	893	
	Kuwait	Bahrain	Total perc	Kuwait	Bahrain	Total_N	
Hezbollah	2.53%	1.52%	4.04%	10	6	396	
	Peru	Ecuador	Total perc	Peru	Ecuador	Total_N	
Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)	0.16%	0.08%	0.24%	4	2	2474	
	Turkmenistan	Turkmenistan	Total_N				
Taliban	0.02%	1	5502				
	Ethiopia	Uganda	Total perc	Ethiopia	Uganda	Total_N	
Al-Shabaab	0.28%	0.19%	0.47%	6	4	2127	
	Turkey			Turkey		Total_N	
Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL)	0.07%			2		2833	
Total of All Groups					38	9108	0.41%

נספח ד' – דוגמא לבסיס הנתונים המעובד לפעילות הארגונים בחתך של רבעונים:

קובץ ה GTD (Global terrorism Database) הומר לבסיס נתונים שמייצג ארגון טרור ואת כלל פעילותו בשנות קיומו, כאשר כל שורה מייצגת את פעילותו של הארגון ברבעון ספציפי, כפי שמופיע בלוח J. ניתן לראות (משמאל לימין) את שם הארגון, מס זהות הארגון, השנה שאליה מתייחסת השורה; הרבעון במהלך השנה; האם מדובר בארגון שהפך לסמי מדינתי (1) אם כן, 0 אם לא); האם בשורה הנתונה (קרי ברבעון הנתון) הארגון היה בתקופה סמי מדינתית או קלאסית; שנת השינוי שבה הפך הארגון לסמי מדינתי (אם בכלל); סך ההרוגים באותו רבעון (מחבלים וקורבנות); מספר הקורבנות באותו רבעון; מספר המחבלים ההרוגים ברבעון; מספר הפצועים ברבעון, תדירות (מספר) הפיגועים שבוצעו באותו רבעון; מדד היעילות – מספר הקורבנות ברבעון לחלק למספר הפיגועים ברבעון, המדינות שעל אדמתן בוצעו הפיגועים של הארגון באותו רבעון ועוד.

לוח J – דוגמא לשורות בבסיס הנתונים המעובד שעל בסיסו בוצעו הניתוחים הסטטיסטיים

קלאסי/ סמי מדינתי בתקופה קלאסית=0; סמי מדינתי בתקופה סמי מדינתית=1																
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	שם הארגון	מס' הארגון	שנה	רבעון	קלאסי=0 סמי=1 הפך לסמי מדינתי	סמי=0; סמי	שנת שינוי	מחבלים הרמס' קורבנות	הרוגים	מספר פצועים	מספר תדירות פיגועים	הרוגים אפקט	Country	Country	CountryCode	
1	gname	groupID	year	imonthQu	Type1	Type2	cutyear	nkil	NkilVictims	nkiliter	nwound	N_BREAK	NkilVictims	1	2 country1	3
3	Hamas (Islamic Resistance Movement)	1	2013	1	1	1	2006	0	0	0	0	0	West Bank and Gaza Strip	Israel		155
4	Hamas (Islamic Resistance Movement)	1	2013	2	1	1	2006	0	0	0	0	0	West Bank and Gaza Strip	Israel		155
5	Hamas (Islamic Resistance Movement)	1	2013	3	1	1	2006	0	0	0	0	0	West Bank and Gaza Strip	Israel		155
6	Hamas (Islamic Resistance Movement)	1	2013	4	1	1	2006	2	0	2	6	1	0	West Bank and Gaza Strip	Israel	155
7	Hamas (Islamic Resistance Movement)	1	2014	1	1	1	2006	0	0	0	0	0	West Bank and Gaza Strip	Israel		155

נספח ה' – רשימת ארגוני הטרור שבקבוצה ב':

מדובר ב 710 ארגוני טרור קלאסיים שפועלים ב 12 מדינות ואזורים שבהן פועלים ארגוני הטרור הסמי מדינתיים (ושבהן בוצעה 99.59% מסך פעילותם של הארגונים הסמי מדינתיים): ישראל, יו"ש ועזה, לבנון, סומליה, קניה, אפגניסטן, פקיסטן, קולומביה, ונצואלה, עיראק, סוריה, תימן וסעודיה.

1. Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP)
2. Japanese Red Army (JRA)
3. Jewish Defense League (JDL)
4. Popular Front for the Liberation of Palestine, Gen Cmd (PFLP-GC)
5. Democratic Front for the Liberation of Palestine (DFLP)
6. Black September
7. Al-Fatah
8. Palestine Liberation Organization (PLO)
9. Palestine Liberation Front (PLF)
10. Arab Liberation Front (ALF)
11. Fedayeen
12. Abu Hassan
13. Village League
14. Rabbi Rahane Group
15. Abu Nidal Organization (ANO)
16. Jewish Terror
17. Terror Against Terror
18. Israeli Terrorist Group
19. Terrorists
20. Lebanese National Resistance Front
21. Force 17
22. Union of Galilee Christians
23. Palestinian Revolution Forces
24. Major Muhammad Zuhryn Group
25. Fatah Uprising
26. Keshet
27. Druzes
28. Sicarii
29. Palestinian Islamic Jihad (PIJ)
30. Dawn Forces
31. Israeli Settler
32. Organization for Zionist Retribution
33. Kach

34. Black Panther Group (Palestinian)
35. Israel Militant
36. Jewish Extremists
37. Temple Mount Faithful Movement
38. South Lebanon Army
39. Revolutionary Security Apparatus
40. Settlers at Kfar Darom
41. Likud Political Party
42. Agudat Israel Party
43. Amal
44. Jewish Fighting Organization (Eyal)
45. Israeli Extremists
46. The Islamic Revolution to Liberate Palestine
47. Popular Resistance Committees
48. Al-Aqsa Martyrs Brigade
49. Palestinian Hezbollah
50. Popular Army Vanguards- Battalions of Return
51. Jerusalem Groups Hebrew (Qvutzot Yerushalayim)
52. Ramzi Nahra Martyr Organization
53. Martyr Sami al-Ghul Brigades
54. Ahrar Al-Jalil (Free People of the Galilee)
55. Jaish Al-Umma (Army of the Nation)
56. Al-Mujahedin Brigades (Palestine)
57. Conqueror Army
58. Army of State Liberators
59. Ansar Al Sunnah (Palestine)
60. Tawhid and Jihad (Palestine)
61. Mujahedeen Shura Council in the Environs of Jerusalem
62. Ansar Bayt al-Maqdis (Ansar Jerusalem)
63. Muslim Brotherhood
64. Abdullah Azzam Brigades
65. Muslim Fundamentalists
66. Liwa Ahrar al-Sunna
67. Sinai Province of the Islamic State
68. Sheikh Omar Hadid Brigade
69. Kamal Udwan Unit of Palestinians
70. Lebanese Resistance Group
71. Martyrs Halim Group
72. Abu Musa Group
73. Eagles of the Palestinian Revolution

74. Black Tigers
75. Ba'adi (on my own behalf)
76. Hezbollah Palestine
77. Hasmoneans (Jewish Settler Group)
78. Kahane Chai
79. Fatah Hawks
80. David's Sword
81. Palestinian Activists
82. Islamic Salvation Front (Palestine)
83. Umar al-Mukhtar Martyr Forces
84. The Husayn Ubayyat Martyrs' Brigades
85. Intifada Martyrs
86. Tanzim
87. Gilad Shalhevet Brigades
88. Al-Qassam Brigades
89. U/I Snipers
90. Avengers of the Infants
91. Extremists
92. Jenin Martyrs Brigades
93. Army of Islam
94. Islamic Swords of Justice in the Land of Ribat
95. Al-Qaida
96. The Nation's Army
97. Lehava
98. Jund Ansar Allah
99. Marwan Al-Qawasimi and Amir Abu-Ayshah Group
100. Supporters of the Islamic State in Jerusalem
101. Lebanese Socialist Revolutionary Organization
102. Revolutionary Arab Youth Organization
103. Arab Communist Organization
104. Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia
105. Prisoner Gourgen Yanikian Group
106. Phalange
107. Socialist Labor Party of Lebanon
108. Ahmad Jibril
109. Lebanese Free Will Movement
110. Right Wing Christian extremists
111. Shiite Muslims
112. Muslim Guerrillas
113. Syrian Social Nationalist Party

114. Free Lebanon
115. Iraqi Communists
116. July 14 Movement
117. Organization of Avenging Palestinian Youth
118. Right Wing Lebanese Militiamen
119. Sons of the South (Shiite Muslim Group)
120. Left-Wing Terrorists
121. Iranians
122. Iraqi Mujahideen
123. Armed People
124. Red June
125. Joint Palestinian leftist organization
126. Mujahedin-e Khalq (MEK)
127. Sham 'unite
128. Free Revolutionaries Movement-The Giants
129. Front for the Liberation of Lebanon from Foreigners
130. Forces of the Struggling Ranks
131. Pro-Iraqi Terrorists
132. Martyr Abu Ja'far Group
133. Iraqi Strugglers' Movement
134. GP II
135. Martyr Ali Nasir group
136. The United Southern Front
137. Communists
138. Iranian Revolution Organization
139. Orly Organization
140. Iraqi Liberation Army
141. The Eradication of Evil
142. Muslim Commando (Iraqi revolutionary brothers)
143. Arab Socialist Union Members
144. Al-Aqsa-Group
145. M-19 (Movement of April 19)
146. Lebanese Arab Army
147. Free Nasserite Revolutionaries
148. Independent Nasserite Movement
149. Militia Members
150. Justice Commandos for the Armenian Genocide
151. Armed Struggle Organization
152. Martyrs of Saad Sayel
153. Lebanese and Palestinian Resistance Fighters

154. Black Hand
155. pro-iranian terrorists
156. Khomeynites
157. Palestinian-nationalist Lebanese joint movement
158. Arab Revenge Organization
159. Al-Sadr Brigades
160. Christian extremists
161. Sons of the South
162. Sharp Sword Organization
163. Revolutionary Organization of Socialist Muslims
164. September 17 Organization
165. Yazbik Revolutionary Organization
166. Relatives of terrorist
167. Palestinian Lebanese nationalists
168. Black Brigade
169. Vengence Party
170. Lebanese Armed Revolutionary Faction (LARF)
171. Khalid ibn Walid
172. Islamic Unification Movement
173. Revolutionary Christians of the Cedars
174. Arab Socialist Baath Party
175. Moslem opponents of Gemayel
176. Palestinian Forces
177. National Revolutionary Command (Umar al-Mukhtar)
178. Islamic Liberation Organization
179. Arab Commando Cells
180. Committee of Solidarity with Arab and Middle East Political Prisoners (CSPPA)
181. Salah al-Din Squad
182. Al-Marabitun Revolutionary Committee
183. Revolutionary Liberation Cells
184. Arab Revolutionary Cells
185. Supreme Islamic Council
186. Youths of Ali Movement
187. Poverty Brigade
188. Arab Struggle
189. Lebanese Liberation Front
190. Beirut Martyrs Forces Organization
191. Liberation Hawks
192. Islamist Extremists
193. Lebanese Secret Army

194. Arab Democratic Party
195. Tanyus Shanin Armed Unit
196. Liberation Battalion
197. 9 February
198. Soldiers of Truth
199. Beirut Martyrs Battalion
200. Al-Faruo Battalion
201. Al-Sa'iqa
202. Shaykh Subhi Al-Salih Forces
203. Tripoli Martyrs Battalion
204. 16 January Organization for the Liberation of Tripoli
205. Forces of the Free Arab
206. Muhammed Shuqayr Group
207. Martyr Ahmad Alishuay B Group
208. Armed Struggle Cells
209. Father of the Poor
210. Shaykh Hassan Khalid Forces
211. Martyr Riyadh Taha Group
212. Revolutionary Action Organization of the Arab Resistance Front
213. Revolutionary Labor Organization
214. Hubay Qah Group
215. Organization for the Defense of Detainees Rights
216. Faithful Resistance
217. Asbat al-Ansar
218. Al-Qaida in Lebanon
219. Jund al-Sham for Tawhid and Jihad
220. Fatah al-Islam
221. Future movement (Lebanon)
222. Progressive Socialist Party (PSP)
223. 14 March Coalition
224. Brigade of al-Mukhtar al-Thaqafi
225. Al-Nusrah Front
226. Syrian Mujahideen
227. 313 Brigade (Syria)
228. Zuwar al-Imam Rida
229. Four Martyrs Brigade
230. Aisha Umm-al Mouemeneen (Brigades of Aisha)
231. Unification Army Sons Brigade
232. Mustafa al-Hujairi Group
233. Mawlawi and Mansour Group

- 234. Kouweikhat Group
- 235. Sunni Resistance Committees in Lebanon (SRCL)
- 236. Ansar al-Imam Musa al-Sadr
- 237. Opponents of Regime
- 238. Muslim Extremists
- 239. Arab Revolution/Liberation Vanguard Organization
- 240. National Salvation Forces Organization
- 241. May 15 Organization for the Liberation of Palestine
- 242. Islamic Movement for Change
- 243. Syrian Army deserters
- 244. Democratic Union Party (PYD)
- 245. Tajamo Ansar al-Islam
- 246. Ansar al-Islam
- 247. Dira'a al-Shahbaa Rebel Brigade
- 248. Jaish al-Muhajireen wal-Ansar (Muhajireen Army)
- 249. Liwa al-Islam
- 250. Yarmouk Martyrs Brigade
- 251. Abdul Qader Hussein Battalions of the Free Palestine movement
- 252. Ahrar al-Sham
- 253. Liwa al-Sham
- 254. Liwa al-Haqq
- 255. Ayesha bint al-Sadiq Brigade
- 256. Islamic Front (Syria)
- 257. Southern Front
- 258. Greater Damascus Operations Room
- 259. Shamiya Front
- 260. Al-Sham Legion
- 261. Ansar al-Din Front
- 262. Gathering to Aid the Oppressed
- 263. Jaysh al-Islam (Syria)
- 264. Al-Furqan Brigades
- 265. Ansar al-Sharia Operations Room (Syria)
- 266. Jaish al-Fatah (Syria)
- 267. Aleppo Fatah Operations Room
- 268. Revolutionaries Army (Jaysh al-Thowwar)
- 269. Kurdish Democratic Party-Iraq (KDP)
- 270. Barzani Guerrillas
- 271. Al-Da'wah Party
- 272. Unified Kurdish Socialist Party
- 273. Patriotic Union of Kurdistan (PUK)

274. Kurdistan National Union
275. Kurdish Peshmerga Guerrillas
276. Hamawand Tribe
277. Islamic Mujahidin
278. Islamic Salvation Front (FIS)
279. Anti Kurdish Workers Party Iraq nationals
280. Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq (SCIRI)
281. Iraqi Revolutionary Forces
282. Iraqi Islamic Vanguard for National Salvation (IIVNS)
283. Iraqi National Congress (INC)
284. National Accord Movement
285. Armed Vanguard of a Second Mohammed Army
286. Tawhid and Jihad
287. Abu Hafs al-Masri Brigades
288. Mahdi Army
289. Ansar al-Din
290. Mujahedeen Brigades
291. Mujahedeen Group
292. Jaish al-Ta'ifa al-Mansura
293. Khalid ibn Walid Brigade
294. Holders of the Black Banners
295. Mujahedeen Corps in Iraq
296. Islamic Army in Iraq (al-Jaish al-Islami fi al-Iraq)
297. Ansar al-Sunna
298. Al Zawahiri Loyalists
299. 1920 Revolution Brigades
300. Ansar al-Jihad
301. Mujahedeen Army
302. Islamic Movement of Iraqi Mujahidin
303. Liberals of Galilee
304. Islamic Jihad Brigades
305. Takfir wal-Hijra (Excommunication and Exodus)
306. Brigades of Iman Hassan-al-Basri
307. Protectors of Islam Brigade
308. Omar Bin Khattab Group
309. Mujahedeen Shura Council
310. Junaid Jihadist Battalion
311. Badr Brigades
312. Imam Hussein Brigade
313. Revenge Brigade

- 314. Ansar al-Tahwid wal Sunna
- 315. Banner of Islam
- 316. Sunni Supporters
- 317. Jaish-e-Mohammad (Iraq)
- 318. Jund al-Sahabah Group
- 319. Jihadist Soldiers
- 320. Islamic Companies
- 321. Salafi Abu-Bakr al-Siddiq Army
- 322. Asa'ib Ahl al-Haqq
- 323. Anbar Salvation Council
- 324. Diyala Salvation Council
- 325. Just Punishment Brigades
- 326. Al-Fatihin Army (AFA)
- 327. Munadil al-Jumalyi Brigade
- 328. Iraq's Jihadist Leagues
- 329. Supreme Command for Jihad and Liberation
- 330. Iraqi Sunni Extremists
- 331. Shield of Islam Brigade
- 332. Jund Al-Tawid
- 333. Arab Socialist Baath Party of Iraq
- 334. Militants
- 335. Al-Naqshabandiya Army
- 336. Mukhtar Army
- 337. Abu Jaafar al-Mansur Brigades
- 338. Military Council of the Tribal Revolutionaries (MCTR)
- 339. Death Squad (Iraq)
- 340. Black December
- 341. Afghan Mujahideen
- 342. Afghan Rebels
- 343. Hizb-I-Islami
- 344. Nahzat e Eslami
- 345. Ittehad-i-Islami
- 346. Afghan Guerrillas
- 347. Mahaz-e-Milli Islami Afghanistan
- 348. Najib Watan Party Faction
- 349. Jamiat-e Islami-yi Afghanistan
- 350. Harakat-i-Inqilahi-i-Islami
- 351. Hezb-e Wahdat-e Islami-yi Afghanistan
- 352. Shinwari Tribe
- 353. The Northern Alliance (or United Islamic Front for Salvation of Afghanistan – UIFSA)

- 354. Opposition Group
- 355. Saif-ul-Muslimeen
- 356. Jaish al-Muslimin (Army of the Muslims)
- 357. Tela Mohammed
- 358. Mahaz Fedai Tahrik Islami Afghanistan
- 359. Tehrik-i-Taliban Pakistan (TTP)
- 360. Gholam Yahya Akbar
- 361. Khorasan jihadi group
- 362. Lashkar-e-Jhangvi
- 363. Islamic Movement of Uzbekistan (IMU)
- 364. Mullah Dadullah Front
- 365. Lashkar-e-Taiba (LeT)
- 366. Khorasan Chapter of the Islamic State
- 367. National Awami Party
- 368. Supporter of Bhutto
- 369. Mob
- 370. Kabul Government Agents
- 371. Al-Zulfikar
- 372. Aghwar "Fire War" Group
- 373. Jammu and Kashmir Liberation Front
- 374. Iranian dissident group
- 375. Pro-Kabul Provocateurs
- 376. Sikh Extremists
- 377. Khalistan Commando Force
- 378. Freedom Party
- 379. Pakistani People's Party (PPP)
- 380. Muttahida Qami Movement (MQM)
- 381. Sipah-e-Sahaba/Pakistan (SSP)
- 382. Dacoits
- 383. Drug-Related Terrorists
- 384. Mohajir National Movement
- 385. Pathan Tribal Group
- 386. Political Group
- 387. nationalist students
- 388. Jamaat-E-Islami (India/Pakistan)
- 389. Sindhi nationalists
- 390. Tribal Group
- 391. Muslim Demonstrators
- 392. Opposition Militants
- 393. Bandits

- 394. Kalpar Tribesmen
- 395. Local landlord employee
- 396. Mazari Tribesmen
- 397. Tanzeem Ittehad - I - Ulema Qabail (Tiuq) Tribesmen
- 398. Miscreants
- 399. Former Student Hostel
- 400. Al-Jihad
- 401. Rival Afghan Group
- 402. Kaka-Tribesmen
- 403. Afridi Tribe
- 404. Political Activists
- 405. Sipah-I-Mohammed
- 406. Ujjan Tribe
- 407. Anti-Bhutto demonstrators
- 408. Pakistan Muslim League (PML)
- 409. Brelvi Muslims
- 410. Al-Nawaz
- 411. Lashkar-e-Omar
- 412. Jaish-e-Mohammad (JeM)
- 413. Taliban (Pakistan)
- 414. Al-Intiqami al-Pakistani
- 415. Harakat ul-Mujahidin Al-Almi
- 416. Muslim United Army (MUA)
- 417. Fedayeen Imam Mahdi
- 418. Islambouli Brigades of al-Qaida
- 419. Balochistan National Army
- 420. Baloch Liberation Army (BLA)
- 421. Mahsud Tribe
- 422. Baloch Nationalists
- 423. Mutahida Majlis-e-Amal
- 424. Al-Mansoorian
- 425. Amr Bil Maroof Wa Nahi Anil Munkir
- 426. Harkatul Jihad-e-Islami
- 427. Baloch Republican Army (BRA)
- 428. Tehrik-e-Nafaz-e-Shariat-e-Mohammadi (TNSM)
- 429. Jundallah
- 430. Ansar Wa Mohajir (Pakistan)
- 431. Baloch Liberation Front (BLF)
- 432. New People's Army (NPA)
- 433. Balochistan Liberation United Front (BLUF)

434. Lashkar-e-Islam (Pakistan)
435. Lashkar-e-Balochistan
436. Ansarul Islam (Pakistan)
437. Baloch Militant Defense Army
438. Tehrik-e-Tuhafaz (Pakistan)
439. Sindhu Desh Liberation Army (SDLA)
440. Baloch Mussalah Diffah Tanzim (BMDT)
441. Baloch Liberation Tigers (BLT)
442. United Baloch Army (UBA)
443. Qari Kamran Group
444. Tehrik-e-Taliban Islami (TTI)
445. Bhattani tribe
446. Islami Jamiat-e-Talaba (IJT)
447. People's Amn Committee
448. Sindh Liberation Front
449. Jaish-e-Islam
450. Jaish Usama
451. Tawheedul Islam
452. Punjabi Taliban
453. Mujahideen Ansar
454. Jamaat Tauhid Wal Jihad (Pakistan)
455. Zehri Youth Force (ZYF)
456. Al-Qaida in the Indian Subcontinent
457. Baloch National Liberation Front
458. Tehrik-e-Nifaz-e-Aman Balochistan-Jhalawan Brigade (TNAB-Jhalawan Brigade)
459. Baloch Waja Liberation Army (BWLA)
460. Tehrik-e-Khilafat
461. Jaish as-Saiyouf (Army of Swords)
462. Orakzai Freedom Movement
463. Tanzeem al-Islami al-Furqan
464. Baloch Republican Guards (BRG)
465. Jaish-e-Khorasan (JeK)
466. Halqa-e-Mehsud
467. Jamaat-ul-Ahrar
468. Al-Jihad (Pakistan)
469. Hafiz Gul Bahadur Group
470. Free Balochistan Army (FBA)
471. Ahle Sunnat Wal Jamaat (ASWJ-Pakistan)
472. Baloch Young Tigers (BYT)
473. Majlis-e-Askari

- 474. Baba Ladla Gang
- 475. Bedouin tribesmen
- 476. Faqra Tribal Group
- 477. Rioters
- 478. Bani Nawaf tribe
- 479. Local Extremist
- 480. Al-Toaiman Tribesmen
- 481. Al-Masni Tribe
- 482. Tribesmen Murad Tribe
- 483. Al-Yemenia al-Ulia Tribesmen
- 484. Bin Zabyan Tribesmen
- 485. Islamic Jihad Organization (Yemen)
- 486. Tribesmen, al-Itada
- 487. Adan Abyan Islamic Army (AAIA)
- 488. Bani Jaber tribe
- 489. Al-Zaidi Tribe – Mareb
- 490. Sympathizers of Al-Qaida Organization
- 491. Al-Shabaab al-Mu'minin
- 492. Abida Tribe
- 493. Hushaysh Tribal Members
- 494. Al-Jub Tribe
- 495. Southern Yemen Separatists
- 496. Aqmur
- 497. Southern Mobility Movement (Yemen)
- 498. Al-Bakazim
- 499. Joint Meeting Parties (JMP)
- 500. Supporters of Ali Abdullah Saleh
- 501. Secessionists
- 502. Dissident Republican Guard
- 503. Al-Herak Al-Tihami Movement
- 504. Hassan Mabkhut Group
- 505. Hadramawt Tribes Alliance
- 506. Tehama Movement
- 507. Al-Islah Party
- 508. Al-Mus'abi Tribe
- 509. Supporters of Abd Rabbuh Mansur Hadi
- 510. Sanaa Province of the Islamic State
- 511. Lahij Province of the Islamic State
- 512. Popular Resistance Committees (Yemen)
- 513. Shabwah Province of the Islamic State

- 514. Hadramawt Province of the Islamic State
- 515. Adan-Abyan Province of the Islamic State
- 516. Union of the Peoples of the Arabian Peninsula
- 517. Ahmad Alawi al Muqbili
- 518. Generation of Arab Fury
- 519. Saudi Hezbollah
- 520. Al-Qaida in Saudi Arabia
- 521. Al-Haramayn Brigades
- 522. Jaish al-Mukhtar
- 523. Supporters of the Islamic State in the Land of the Two Holy Mosques
- 524. Najd Province of the Islamic State
- 525. Hijaz Province of the Islamic State
- 526. Bahrain Province of the Islamic State
- 527. Armed Forces of National Liberation- Venezuela (FALN)
- 528. Movement of the Revolutionary Left (MIR) (Venezuela)
- 529. Red Flag (Venezuela)
- 530. Zero Point
- 531. Revolutionary Command
- 532. Colombians
- 533. International Movement of the Proletariat
- 534. Spanish Basque Battalion (BBE) (rightist)
- 535. National Liberation Army of Colombia
- 536. Simon Bolivar Guerrilla Coordinating Board (CGSB)
- 537. Popular Liberation Army (EPL)
- 538. Unidad Militar Bolivariana
- 539. Omar Torrijos Commando for Latin American Dignity
- 540. Venceremos
- 541. Venezuela Cartel
- 542. Command for National Sovereignty
- 543. Student Demonstrators
- 544. Colombian Guerrillas
- 545. Anti-Government Group
- 546. Anti-govt student groups
- 547. Central University students
- 548. Anti-Government Demonstrators
- 549. Students
- 550. Revolutionary Bolivariano Movement 200
- 551. Fuerzas Populares Jose Leonardo Chirinos
- 552. Bolivarian Army of Liberation
- 553. February 27 Revolutionary Armed Forces

- 554. Rebel Military Unit
- 555. Popular Liberation Front Urban Commando
- 556. Depositors angered
- 557. Protesters
- 558. Che Guevara Guerrillas
- 559. Tupamaro Revolutionary Movement
- 560. Military Liberation Front of Colombia
- 561. Revolutionary Workers Party
- 562. Falange
- 563. Pedro Leon Arboleda (PLA)
- 564. Popular Revolutionary Movement (Colombia)
- 565. Red Army Faction (RAF)
- 566. Red Tribune
- 567. Abstentionist Brigades
- 568. Unified Workers Command
- 569. supporters of presidential candidate Belisario Bet
- 570. Brigadas Rojas
- 571. Broad Commando of National Liberation
- 572. Red Guard
- 573. Che Guevara Brigade
- 574. Workers' Self-Defense Movement (MAO)
- 575. American Anticommunist Association (AAA)
- 576. Armed Forces of National Resistance (FARN)
- 577. Policarpa Salazarpieta (Women's Command)
- 578. Revolutionary Organization of People in Arms (ORPA)
- 579. Patriotic Liberation Front (FPL)
- 580. Left-Wing Guerrillas
- 581. Death Squad
- 582. Death to Kidnappers (MAS)
- 583. Civic Guard
- 584. People's Revolutionary Organization- Colombia (ORP)
- 585. Black Liberation Force
- 586. Shining Path (SL)
- 587. Ricardo Franco Front (Dissident FARC)
- 588. Free Fatherland
- 589. Alfa 83
- 590. Guerrilla Army of the Poor (EGP)
- 591. Right-Wing Extremists
- 592. Revolutionary Armed Forces for the Liberation of Colombia (FALCO)
- 593. Los Barriales

594. Quintin Lame

595. Alfaro Vive

596. Democratic Revolutionary Alliance (ARDE)

597. former "comrades-in-arms"

598. America Battalion

599. Black Flag (Bandera Negra)

600. Rebels

601. Condor Plan Criminals

602. Nicaraguan Democratic Force (FDN)

603. Right-Wing Death Squad

604. Comuneros

605. Latin American Anti-Fascist Command

606. Insurgency Commune

607. Tupac Amaru Revolutionary Movement (MRTA)

608. Death to Drug Traffickers

609. The Extraditables

610. National Socialist Civic Workers Movement

611. Jorge Eliecer Gaitan Nationalist Movement

612. Black Hand (Colombia)

613. Death to Bazuqueros

614. Workers' Forces of Liberation

615. Narco-Terrorists

616. Cali Narcotics Cartel

617. Popular Militia (Colombia)

618. Cleansing Hand (La Mano Que Limpia)

619. Colombian Revolution

620. Popular Revolutionary Commandos

621. Medellin Drug Cartel

622. Libardo Moratoro Front

623. Comando Independiente Revolucionario

624. Death to the Demobilized Militias

625. Colombia Without Guerrillas

626. National Liberation People's Front (FPLN)

627. Marxists

628. Cleansing Squad

629. Jaime Bateman Cayon Group (JBC)

630. Coca Farmers

631. Paramilitaries

632. Macetos (Paramilitary Group)

633. Right-Wing Paramilitaries

- 634. M-19 Splinter
- 635. Commandos for A Popular alternative
- 636. leftist guerrillas-Bolivarian militia
- 637. Dignity for Colombia
- 638. Self Defense Forces
- 639. Peasant protesters
- 640. Right-Wing Gunmen
- 641. Peasant Self-Defense Group (ACCU)
- 642. Death to Rustlers
- 643. Commander Luciano Varela Antiguerrilla Group
- 644. People's Revolutionary Army (ERP)
- 645. Left-Wing Extremists
- 646. United Self Defense Units of Colombia (AUC)
- 647. Human Rights Renewal Movement (Renovacion por los Derechos Humanos)
- 648. Colombian Patriotic Resistance
- 649. Ejercito Revolucionario Guevarista (Guevarist Revolutionary Army)
- 650. Civil Association for Peace in Colombia, Asocipaz
- 651. Black Eagles
- 652. Paraguayan People's Army (EPP)
- 653. Left wing activists
- 654. Los Rastrojos (Colombia)
- 655. Maskini Liberation Front
- 656. Mwakenya Dissident Movement
- 657. Nandi Tribe
- 658. God's Oppressed Army
- 659. Forum for the Restoration of Democracy-Kenya
- 660. Sabaot tribesmen
- 661. Sabaot Tribe
- 662. United Somali Congress
- 663. Muslim Youth
- 664. Islamic Party of Kenya (IPK)
- 665. Kenya African National Union (KANU)
- 666. Toposa and Dongiro Tribes
- 667. Kenyan rebels from Uganda
- 668. Ethiopian Dongiro tribesmen
- 669. Kisii Activists
- 670. Maasai
- 671. National Development Party (NDP)
- 672. Borana bandits
- 673. Mungiki Sect

- 674. Sabaot Land Defense Force (SLDF)
- 675. Sungu Sungu
- 676. Merille Militia
- 677. Oromo Liberation Front
- 678. Mombasa Republican Council (MRC)
- 679. Front for the Liberation of the French Somali Coast
- 680. Somali Salvation Front (SSF)
- 681. Somali Salvation Democratic Front (SSDF)
- 682. Somali National Movement
- 683. Somali Patriotic Movement
- 684. Aidid Militia
- 685. Somali Gang
- 686. Somali National Alliance
- 687. Gunmen loyal to Mohammad Farah Aideed
- 688. Al-Ittihaad al-Islami (AIAI)
- 689. Mousa Ismail sub-clan
- 690. Habr Gedir Clan
- 691. U/I Somali Militiamen
- 692. Rahanwein Resistance Army (RRA)
- 693. Majerten clansmen
- 694. Rival clan
- 695. Sa'ad Militia
- 696. Matan Abdulle
- 697. Marhan Clan
- 698. Musa Sudi Yalahow Militia
- 699. Islamic Courts Union (ICU)
- 700. Islamic Tendency
- 701. Mujahideen Youth Movement (MYM)
- 702. Ogaden National Liberation Front (ONLF)
- 703. Ahlu-sunah Wal-jamea (Somalia)
- 704. Somali Islamic Front
- 705. 23 May Democratic Alliance (Algeria)
- 706. Islamic Party (Somalia)
- 707. Hizbul al Islam (Somalia)
- 708. Shabelle Valley militia
- 709. Raskamboni Movement
- 710. Awdal Regional Administration Army (ARAA)